

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inserati do 30 pett Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.—, večji inserati pett Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNISTVO IN UPRAVNISTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica 5. —
Telefon st. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODROUZNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 150.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE. Ob kolodvoru 101. —
Ratun pri poštrem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

SANACIJA AVSTRIJSKIH FINANC

Nevarnost vladne krize odstranjena — Za uravnoveženje proračuna bodo uradniške plače znatno znižane in uvedeni novi davki

Dunaj, 3. oktobra. Po celonočnih pogajanjih, ki so se vršila v okrilju finančnega pododbora Narodnega sveta, do davi, je prišlo naposled do sporazuma glede sanacijskega zakona. Vlada je moralno znatno popustiti in velenemci, ki so se najbolj upirali znižanju uradniških prejemnikov, so dosegeli, da to znižanje ne bo znašalo 10 do 25 odstotkov, kakor je zahtevala vlada, marveč samo 4.5 do 6 odstotkov. Na ta način dosežen prihranek bo znašal 80 milijonov Hilingov. Istočasno bo uvedena začasna zapora za sprejemanje uradnikov v državno službo. Vsa izpraznjena mesta ostanajo najmanj pol leta nezasedena. Tudi zvezna vojska do septembra leta 1932 ne sme sprejemati novih rekrutov.

Nasprotno so bili povisani oziroma novo uvedeni nekateri davki. Kot zasilni davek se uvede posebna doklada k dohodni. Nanovo se uvede davek za samce, ki bo znašal 20 odstotkov dohodnine. Prenoženjski davek se poviša za 50 odstotkov do sedanjega iznosa, posebni davek na pivo in sladkor, ki bi se moral 1. novembra ukiniti, pa je podaljšan. Davel na bencin se poviša od 13 na 30 grošev. Nanoval se uvede prometni davek, ki bo znašal 3 do 5 odstotkov.

Vsi ti sanacijski sklepi veljajo tudi za deželne in občinske finance, zlasti, kar se tiče znižanja uradniških prejemnikov, občine in deželne uprave pa lahko do 1. novembra izdajo svoje posebne

odredbe. Če tega ne store, stopijo znižanja s 1. novembrom avtomatično v veljavno tudi za vse deželne in občinske nameščence.

Popoldne se bo sestal Narodni svet, da definitivno sprejme sanacijski zakon. Ker so velenemci sedaj dali svoj pristanek, je vladu zagotovljena večina tako, da bo sanacijski zakon v najkrajšem času uveljavljen. S tem je za enkrat odstranjena nevarnost vladne krize, ki so jo smatrali še snoči za neizogibno. Čim bo sanacijski zakon sprejet, bo finančni minister in bržkone tu zvezni kancelar takoj odpotoval v Ženevo odnosno v Pariz, kjer se že vrše pogajanja za najteje novega posojila, ki pa bo vezano na gotovo kontrolo.

Nov Hoovrov predlog

Hoover bo predlagal Lavalu znižanje vojnih dolgov za polovico, ako Francija, Anglia in Nemčija znižajo obrožitvene izdatke za četrtnino

Pariz, 3. okt. »Petit Parisien« poroča, da bo angleški zunanj minister lord Reading dne 17. t. m. prispel v Pariz, da se sestane z Lavalom še pred njejovim odhodom v Ameriko. Lord Reading bo razpravljal z Lavalom o vseh finančnih in političnih vprašanjih, o katerih bosta pozneje razpravljala Laval in Hoover.

List poroča obenem o novem predlogu, ki ga namerava ob tej priliki statiti predsednik ameriških Zedinjenih držav Hoover. Po informacijah lista bi bila Amerika pripravljena črtati polovico vojnih dolgov, ako znižajo Francija, Anglia in Nemčija svoje vojne izdatke za 25 odstotkov.

Če bo prišlo med Lavalom in Hoovrom o tem do sporazuma, bi se takoj sklicalna očja konferenca, na kateri bi se načrt koncretiziral tako, da bi bil lahko izveden še pred sestankom sveotne razorozitvene konference.

Washington, 3. oktobra. Senator Borah, predsednik zunanjega odbora senatorjev, je izjavil v razgovoru z zastopniki tiska, da se popolnoma strinja z načrtom ameriškega predsednika, po katerej naj bi se močno znižali izdatki za oboroževanje. Izjavil je nadalje, da ga je odločitev mednarodnega razsodista v Haagu o nemško-avstrijski carinski uniji, ki je bila bolj politična kakor pravna, potrdila v prepričanju, da je treba pobijati stremljenja po oficijelnom vstopu Amerike v Društvo narodov. Nasprotno se bo navdušeno zavzemal za Hoovrov predlog o moratoriju v nemških reparacijah. Glede na obisk Lavalja v Ameriki je izjavil senator Borah, da moreta nastati trajen mir in gospodarska obnova v Evropi šele tedaj, ko bosta temeljito revidirani versailleski in saintgermanski pogodbami, zlasti pa so potrebne revizije določbe o reparacijah.

Macdonald o svoji politiki

Popuščanje delavske opozicije proti Macdonaldu — Novi izgredi brezposelnih

London, 3. oktobra. Macdonald je govoril včeraj na velikem shodu v Seahamu. V svojem govoru je pojasnil svoje stališče do delavske stranke ter naglašal, da je bil vse svoje življenje socialist in bo ostal do svoje smrti. Če je postopal drugače, kakor so želeli in zahvalili njegovim priateljem iz delavske stranke, je storil to samo zaradi tega, ker se je dobro zavedal, da bi bili najteže prizadeti baš delavci in sploh revnejši sloji, ako bi postopal drugače. Boljše je znižati podpore brezposelnim, kakor pa da bi se popolnoma ukinile. To bi se bilo nedvomno zgodilo, če bi bil prišel na krmilo drug režim. Bodočnost bo pokazala, da je bilo njenovo stališče pravilno. Delal je po svoji

najboljši vesti in se ne boji sodbe. Zborovalci so njegovemu govoru živahnemu pritrjevali, maloštevilni Macdonaldovi nasprotniki, ki so prišli na shod, da bi ga napadli, pa so morali osramočeni oditi. Ta dogodek je izrazil v političnih krogih veliko senzacijo in splošno mislio, da je opozicija proti Macdonaldu v delavski stranki že znatno poustila.

Glasgow, 3. okt. Snoči je prišlo v Glasgow ponovno do velikih nemirov brezposelnih. Brezposelnici, ki jih je v Glasgow več tisoč so se proti večeru zopet zbrali na ulicah ter začeli ropati trgovine. Policia je moralna uporabiti orožje, da jih je razkropila. Več ljudi je bilo ranjenih, mnogo pa arretiranih.

Pomagajmo Beli krajini

Suša je uničila v Beli krajini skoro vso letino in prebiwalstvu grozi za zimo silna beda

Prebivalstvu v Beli krajini preti velika beda. Silna suša letos poleti je uničila poslednje upe belokrajinskega kmeta.

Bela krajina že pred vojno ni mogla prehraniti vsega svojega prebivalstva, ki se je zato izseljevalo v velikem številu v tujino iskat dela in kruha. Po vojni so se razmere še poslabšale, ker je bilo izseljevanje skoraj onemogočeno, doma pa se ne more zaposlit toliko delovnih moči. Zato morajo majhne kmetije preživljati vse svoje člane. To je bilo v normalnih razmerah skoraj nemogoče, sedaj pa, ko je silna suša uničila letino, je prišel belokrajinski kmet v skrajno stisko.

Ker se je otava letos zelo slabo obnesla in jo ponekod skoraj niti bilo ni, bo kmet prisiljen pod ceno prodati svojo živino in bo tako prišel ob edini zaslužek, ki mu ga je donašala živinoreja. Špénica je obrodila slabo, koruze bo komaj za seme, ajda pa je posledi, krompir in rižol pa je vzela suša. Cene vina so tako niske, da belokrajinski

vinogradniki ne bodo krili niti stroškov. Nekateri občini že danes nimajo dovolj hrane za ljudi in živilino.

Jasno je, da je nujna pomoč neobhodno potrebna, da se ljudje prežive vespre zimno. Potrebnega bi bila olajšanja pri davalih, podpore za nabavo semenskega krompirja in prav bi bilo, če bi dovolila država tem pasivnim krajem popuste za prevoz blaga na železnici. Dobrodošel bi bil vsak dar v denarju, blagut ali živilin.

Treba bo, da se zavzemajo vse naše javne ustanove za belokrajinsko prebivalstvo, ki je zaradi elementarnih nezgod zašlo v velike nepriroke. Belokrajinski kmeti upravljajo pričakuje, da bo storila svoje tudi banke uprave. Kakor se čuje, bo uvedel posebno akcijo tudi Rdeči križ. Seveda je povsem jasno, da bi morali vse, ki imajo količaj izobilja, priskočiti na pomoč akciji Rdečega križa, da bi bila uspešna in da obvarujemo ljudi naše krvne skrajne bede in obupu. Odprimo srečo in rake!

vinogradniki ne bodo krili niti stroškov. Nekateri občini že danes nimajo dovolj hrane za ljudi in živilino.

Devizne omejitve v Nemčiji in Grčiji

Berlin, 3. oktobra. AA. Ker se je dotok deviz v nemško državno banko v zadnjih treh zeh zmanjšal, je bila vlad prisiljena, da poostri devizne odredbe. Po novih določbah je dovoljen nakup tuje valute brez posebnega dovoljenja do višine 200 mark namenito mesečnih 1000, kakor je bilo doslej. Vse tuje valute morajo trgovci javiti davčnim oblastem.

Beograd, 3. oktobra. AA. Po obvestilu trgovcev in industrijske zbornice kraljevine Jugoslavije v Solunu je tamkaj stovila v veljavno uredba o uvedbi monopola za kupovanje in prodajo deviz in valut v Grčiji. Uredba je bila sprejeta pred tremi dnevi na seji ministrskega sveta in so jo takoi sporočili generalnemu guvernerju Makedonije. Po teji uredbi ima izključno pravico za način na prodajo deviz in valut grška Narodna banka in njeni podružnice, ki pa ne smejo prodajati tujih deviz in valut brez dovoljenja atenske centralne. Čl. 5 uredbe določa, da se morajo vse brošnje o nakupu deviz ali valut poslati v Atene, kjer ih rešijo. Zato bo ta uredba povzročila težkoč v trgovini, ker bodo morali tuji izvozniki, ki osebno prineso blago v Grčijo, čakati teden dni in še več na dovoljenje iz Aten, da smejo kupiti svojo narodno devizo.

Tako n. dr. izvozniki živine, ki potujejo navadno z živilo v Solunu, ne bodo morali takoi zamenjati drahem za dinarie, nego bodo orisili čakati nekaj dni v Solunu.

Zaradi vseh teh težkoč je društvo bank v Solunu že ukrenilo vse potrebno, da dobi podružnica grške Narodne banke v Solunu dovoljenje, da bo smela sama odločiti o nakupu in prodaji deviz in valut. Upanje je, da bo ta intervencija solunskih bank imela uspeh.

Komunistično rovarjenje v Španiji
Madrid, 3. oktobra. AA. V Barceloni so komunisti prizeli razvijati živahnjo agitacijo. V kratkem bodo izdajali dnevnik pod imenom »Sovjet«. Med drugimi bo njegov redni dopisnik tudi Trocki. V Saragossi se stavke nadaljuje. Iz drugih mest poročajo, da so stavke organizirale sindikalistične delavske zveze, ki so v severnih pokrajinal zelo razširjene.

Redna zračna poštna zveza z Indijo in Afriko

London, 3. oktobra. AA. Imperijalna zračnoklovna družba bo uvelia direktno zračno poštno službo v Indijo in Afriko. Novi vozni redi stopi v veljavno 17. oktobra. Zračni pošti Anglia—Indija in Anglia—Afrika bosta odsljedne neodvisni. Na sedmoredni progi bosta leteli po dve poštni letali na teden namesto samo enega. Indski poštni letali bosta leteli preko Aten v Palestino namesto, preko Egipta. Tako se bo progna znatno skrajšala, kar je omogočil napredok območnega letališča v Haifi. Po novem voznom redu bo prispeva pošta v Karachi v Indiji v 6 dneh.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

dane ni poslovala. V prostem prometu so notirali:

Devize: Amsterdam 2262.78 — 2269.62, Bruselj 782.64—785, Curih 1096.45—1101.75, London 219.02 — 226.52, New York 5596.51 do 5613.51, Paris 221.12 — 221.78, Praga 165.86—166.36, Trst 283.02—289.02.

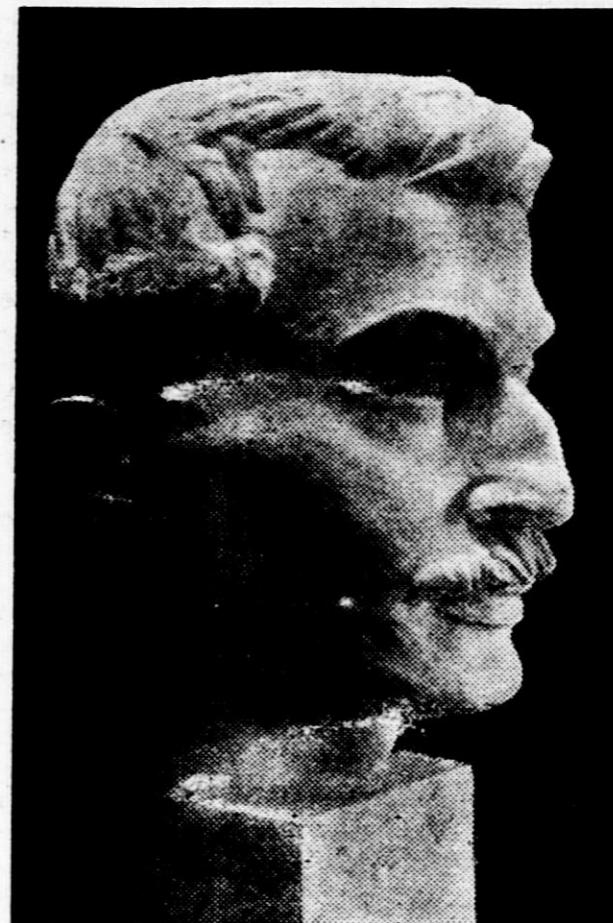
INOZEMSKA BORZA

Curih, 3. oktobra. Pariz 20.13, London 20, New York 511, Bruselj 71.25, Milan 26.15, Madrid 45.75, Amsterdam 205, Berlin 119.25, Sofija 3.70, Praga 15.10, Varsava 57, Budimpešta 90.025, Bukarešta 3.05. Beograd danes ni notiral.

Nagrobni spomenik

dr. Gregorju Žerjavu

Spomenik izraža simbolično vse pokojnikovo delo za veliko in močno Jugoslavijo

Mramorno obličje dr. Gregorja Žerjava, ki bo v zlatem lovorjevem vencu vdelano v steber nad njegovo grobno.

Ljubljana, 3. oktobra.

Pozlačeno listje je začleštele in načopinja na Vse Svetje. Bodimo potolokažni, storili smo svojo dolžnost, saj se na pokopališču pri Sv. Križu že postavlja veličasten spomenik nesmrtnemu dr. Gregorju Žerjavu.

Tik ob spomeniku organizatorju gasilstva Barletu je postavljen visok oder in davi so ječali škrpici pri vzdiganjanju 5000 kg težkega marmornega kapitela, ki krona sivkastoinj steber z v zlatu lovorjevem vencem. Zato bo ta uredba povzročila težkoč v gradišču, ker bodo moralni tuji izvozniki, ki osebno prineso blago v Grčijo, čakati teden dni in še več na dovoljenje iz Aten, da smejo kupiti svojo narodno devizo.

Solezni listje je načepljeno na vsej Sloveniji slovečno umetno-obrtna tvrdka podjetnega Franja Kunovarja ob pokopališču Sv. Križa. Predno javnost je načepljeno na zelo nevarne otekline, a dolej ni bilo mogoče teh opazovanj praktično izkoristiti. Med metodami zdravljenja je vzbudila posebno pozornost tudi metoda zdravnika dr. Salzborna v Bockfliessu, ki pa je v začetku svojega tajnega leka pred javnostjo skrival. Pri preizkušnjah te metode na oddelku profesorja dr. Funkeja v Rudolfovi bolnici na Dunaju je bilo pa mogoče ugotoviti, da uspehi, ki jih je zdravnik navajal, temelje izključno na sugestivni sili dr. Salzborna. Končno so poskušali proti raku tudi z operacijami po metodah Steinacha in Voronova.

Za izjemo pa lahko po pravici imenujemo metodo, ki jo je odkril lajk, namreč jugoslovenski učitelj Poljšak, in ki jo je preizkusila cela vrsta dunajskih zdravnikov. S to metodo so se razen profesorja dr. Funkeja, petali tudi docent dr. Aschner profesor dr. Volk in primarij dr. Riese, ki celo v težkih primerih raka poročajo o ugodnih uspehih. To lecenje obstoji, kakor se je že poročalo, v uporabljaju nekaterih mač, ki obolelo stanjico uničijo in potem zasečijo. S temi mazili je bilo mogoče dosegiti v številnih primerih ugodne rezultate, da je bila operacija nepotrebna. Nekatera trajna ozdravljenja za več let govore za dobre uspehe teh mač. Vsekakor je ta metoda vezana na posebne izkušnje in je uspešna samo v rokah zdravnika, ki je vajen.

Zastrupljenje v zavetišču za onemogle
Madrid, 3. oktobra. AA. Iz Elsae v španski provinci Alicanti poročajo, da se je v tamkajšnjem zavetišču za onemogle zastrupilo 32 starcev s pokvarjenimi klobasi. Devet izmed njih je zastrupljenje že podleglo.

Pariz 20.13, London 20, New York 511, Bruselj 71.25, Milan 26.15, Madrid 45.75, Amsterdam 205, Berlin 11

Srečne jugoslovenske gospodinje

Dunajski list o bogati letini in nizkih cenah živil v Jugoslaviji

Pod tem občudjujočim ter skoraj zavistnim naslovom objavlja slovenčina Številka velikega dunajskega dnevnika »Neues Wiener Tagblatt« naslednje, za vse naše nezadovoljstvo poučno poročilo iz naše države:

»Tako je že v Mariboru v Jugoslaviji. Že tu na slovenskih tleh lahko srečamo nekaj tipov srečne gospodinje, ker nam tu že veje nasproti močan vonj po svežih živilih. A mi nadaljujemo potovanje in pridemo v glavno mesto Hrvatske v Zagreb ali Agram.

Tu se nam na prvem mestu odkrije množina naravnih produktov, ki je z njimi te jeseni blagoslovjena vsa Jugoslavija. Že desetletja pa ni bilo takega leta, ko bi poje, vrt v vinograd bil tako radostni in tako bogato darovali, kakor letos. Od bregov Drave čez Savo, Drino in Vardar dol do obal sinje Adrie so bili zemlji, drevi in trta enako neizčrpni. Srce razveseljujoča konjunktura je z gospodinjo. Če je v prejšnjih letih hodila na trg s primeroma mnogo denarja in malo torbo, je sedaj lahko storila narobe, ker je pocenjen zemeljskih in drevesnih produktov vplivala tudi na druga živila. Meso tma najnižje cene. Isto velja o surovem maslu in jajcih in se razteza ugodno tudi na perutnino vseh vrst. Gospodinja se seveda čuti srečno, da svoji družini, možu in otrokom lahko za mal denar postreže z bogatimi obedi. Ne samo to: Od njej izročenega tedenskega ali meseca pavšala lahko da še nekaj na stran, da tako podpre ostalo gospodinjstvo. Od soprogji, ki nikakor ni treba zahtevati dodatkov. Nasprotno. Sem in tja lahko prinese hišnemu ocetu par dobrih cigar, otrokom lahku kipki kdo sladkarji. Sledimo torej meščanski gospodinji in poglejmo, kaj kupuje in koliko za to izda.

Najprej v mesnici kilogram svinjine. Zraven kilograma moke. Sedaj je na vrsti zelenjava. Glavica zelja in polovico buče. Cela je mnogo pretežka za torbo. Nato pa k sadju. Izberi kg lepega grozdja, potem sočne hruške. Tudi še nekaj perutnine. Kdo ve, da bo futri še takoj nenavadno posenci. Previdnost je mati tržne modrosti! Torej par putk ali gosko. Morda rake. Treba je skrbeti tudi za drugi dan. Gotovo ne škodi, če človek založi kuhinjo z jedil za nekaj dni. V številkah se predoči pridob-

Jeno blago tako-le, seveda preračunjeno v Šiling:

Meso za kg	S — 70
Moka za kg	< — 45
Zelje in buča	< — 32
Zelenjava	< — 12
grozdje za kg	< — 35
hruške	< — 26
Goska	> 1.66

Skupaj torej Šilingov 3.85. Moka in goska so že za drugi dan. Ali ni srčno veselje za gospodinjo, če se je s tako malenkostno vsto preskrbela skoraj za dva dneva? Ta gospodinja se lahko spritoči taki pocenitvi živil resnično čuti srečno. Ne brez upravičene nevošljivosti gledajo drugje na te razmere. Pri tem moramo še poudariti, da vejo, da te tržne cene samo za glavno mesto. Dalje na deželi je stvar še ugodnejša. Tu ima kmet za svoje pridelke le malo odjemalcev. Posledica je, da daje blago še cene kot bi bilo mogoče v mestu. Nekatere vrste sadja, kakor hruški in melone sploh težko razpeča. Samo deloma jih pobere ali dajo živini za krmo. V nekaterih pokrajnah se plodno leto kaže posebno odčito. Tako je v mostarskem okraju, kjer raste slavna trta žilavka in je kilogram namiznega grozdja pod 1 Din za 8—10 grošev. Na spodnji Savi je mogoče dobiti lepo pitano gos za 4—5 Šilingov in tako podobno v drugih krajih. Ker kmet sedaj dobri za svoje pridelke skrajno malo denarja, izpolnit pa mora svoje dolžnosti napram državlj. Je prisiljen zmanjšati število živine. Zato je tudi mese tako nenavadno poceni. Ekonomsko stanje dežele zato tudi ni zavidenja vredno. To pa gospodinjo le malo moti. Brez skrb gre iz dneva v dan, ker ji ne dela nakupovanje živil skrbi.

Ph. Lw. Lotin.

Ko smo gornja izvajanja dali v tisk, se je sreča gospodinje, kakor nam poročajo iz Zagreba, zmanjšala za nekaj odstotkov, vendar se pa gospodinja tam dol si vedno lahko čuti srečno tudi pri sedanjem stanju razmer. Njena srečna konjunktura je v primeri z našimi razmerami le malo popustila.

Tako torej Dunajčani o Zagrebu in o Hrvatski ter Hercegovini, a kaj bi rekli o Ljubljani? Za 30 Din toliko v Ljubljani še dolgo ne bomo kupili!!!

Usmrtitev morilca Terzića

V sredo je bil obešen v Smederevu — Zadnje ure na smrt obsojenega morilca

V Smederevu je bil v sredo zjutraj usmrčen morilec bratov Rajčevićev Života Terzić in Ladževca v kraljevačkem srežu. Terzić je bil v juniju obsojen na smrt, ker je 8. marca umoril mlada brata Milana in Milosava Rajčević. V torem so mu sporočili, da je prošnja za pomilostitev odklonjena in da bo usmrčen. Odvedli so ga pod močno stražo iz sodne dvorane v smrtno celico sodnih zaporov, kjer je ostal do zadnje ure.

Ko so se zaprla za njim vrata smrtne celice, je Terzić nekaj časa nervozno hodil semintja, potem je pa prosil, naj mu prineso jesti. Njegovi prošnji je bilo takoj ugodeno. Popoldne se je Terzić nekaj časa izprehajal po dvorišču sodne palače, potem se je pa

vrnil v smrtno celico in kmalu zaspal.

Zbudil se je šele okrog 5, ko je prišel k njemu prota Filip Blagojević. Z njim je Terzić nekaj časa govoril. Po svečenikovem odhodu je Terzić napisal na svoje tri fotografije nekaj besed svojim bratom. Prosil je sodnika, naj pošlje fotografije njegovemu bratu Božidarju v vas Ladževac, ki ga že dolgo ni viden. Po 6. uri je bil Terzić dovoljeno posetiť se jetnike, pri katerih je ostal delj časa, da se je poslovil od njih.

V pogovoru z onimi, ki so ga posetiili zadnje dni pred smrtno, je Terzić priznal, da se kesa svojega zločina.

Mladina mora paziti, kaj dela, je dejal, »Jaz sem pa požel, kar sem sejak. Izjavil, da mu je žal samo, da ni obračunal s svojim bivšim gospodarjem Janjičem in njegovo ženo iz domače vasi. Do 10. zvečer je Terzić kramjal s pazniki. Kazal ni nobenih znakov predsmrtnega strahu, bil je zgovoren, le oči so mu nekam čudno svetle. Po 10. uri so pazniki odšli iz smrtnice celice in obsojenec je kmalu zaspal.

Zjutraj se je zbulil pred 4. uro in do zadnjega trenutka je sedel v celici na stolu in nervozno kadi. Ob 5. ga je proti Blago-

jevič izpovedal. Malo pred odhodom na morilo so sneli Terziću okove z nog. Potem so mu zvezzali roke in orožniki so ga odvedli iz smrtnice celice na dvorišče, kjer je bil krvnik Hart že prejšnji večer postavljal vešala. V grobni tisini je sodnik Srečnovič v prisotnosti državnega tožilca Radoševića in sodnega pripravnika Živanovića prečital smrtno obesodo, ki jo je Terzić mirno poslušal.

Prota Blagojević je začel moliti, obsojeni morilec je povcene glavo poslušal molitev. Ko je prota nehal moliti, je sodnik pozval krvnika:

Storite svojo dolžnost!

Krvnik in njegov pomočnik sta prijela Terzića, ga odvedla k vešalom in mu zadržnila vrv okrog vrata. Ko je bila mučna procedura končana, je stopil krvnik pred sodni dvor, rekoč:

Gospod predsednik, pravici je zadočeno! Pristopil je zdravnik dr. Milič in ugotovil, da je nastopila smrt v 8 minutah.

Usmrtiti so prisostvovali samo uradni krogi. Od uveljavljenja novega kazenskega zakona je bila to prva usmrtitev, obenem pa prvo obeseno, ker je bila zadnja smrtna kazen v Smederevu l. 1927 izvršena po starem kazenskem zakonu s strejanjem.

Še ena usmrtitev

Iz Vranje poročajo, da je bil včeraj zjutraj ob 6. na dvorišču okrožnega sodišča usmrčen kmet Ilija Milosavljević, ki je lani v družbi Aleksandra Vasiljeviča z dinamitem ubil njegovega očeta učitelja Pero Vasiljevića. Ta afera je svoječasno vzbudila veliko senzacijo, ker se je izkazalo, da je sin Aleksander Vasiljevič najel Ilija Milosavljevića, naj njegovega očeta ubije z dinamitem, da bi čimprej prišel do dedčine. Aleksander Vasiljevič, ki je bil svoječasno gojenec inženjerske podoficirske šole v Mariboru, je bil obsojen na 20 let ječe.

Davek novih davčnih zavezancev in davek za nove davčne predmete, ki se bo odmeril med tekočim davčnim letom, dospe v plačilo dan, ko se bo davčnim zavezancem pravilno izročil plačilni nalog ali odlok, plačati se pa mora 30 dan po vročitvi plačilnega naloga odnosno odloka in sicer v enem znesku, ki je po zakonskih rokih že dospel v plačilo.

Spošni 1% davek na poslovni promet onih zavezancev, ki ga plačujejo po knjigi opravljenega prometa, dospe in se mora plačati za III. četrtek leta 1931 najkasneje do 30. oktobra 1931.

Obvezanci skupnega davka na poslovni promet, ki so se izjavili, da bodo plačevali ta davek po vplačilih v gotovini in menicah, morajo tudi izvršiti plačilo daveka po tarifi najpozneje čez 20 dni po preteklu vsakega meseca, oziroma, da se so se izjavili za plačilo davka po načinu izplačilnega raka in morajo davek vplačati najpozneje čez 50 dni po preteklu vsakega meseca.

Davek na rente, ki se pobira v smislu čl. 7 zakona o neposrednih davekih posredno po dolžniku, se mora plačati v 45 dneh po poteku vsakega poluletja, tedaj za I. polletje do včetega 14. avgusta 1931.

Uslužbeni davek, kakor tudi davek na samce, ki so ga pobirali službodajalc in sicer:

1. državne in samoupravne institucije,

2. družbe, ki polagajo javno račume in ki so vselej tega načelno zavezane družbenemu davelku in sicer v obliki teh primerih brez ozira na število zaposlencev in

3. ostali delodajalci, če zaposlujejo meščeno povprečno nad 20 zaposlenev, morajo odpreniti davčni upravi najkasneje do 15. dne po preteklu vsakega meseca.

Ostali delodajalci pa plačujejo ta davek potom davčnih znamk na vse zasluge in sicer s tem, da nalepijo to znamke ob vsakokratnem izplačilnem roku v knjižici za uslužbeni davek na zato določenem mestu in znamke uničijo.

Davek na samec pa morajo tudi vsi ostali delodajalci odpreniti davčni upravi brez izjemne v gotovini in sicer najkasneje do 15. dne po preteklu vsakega meseca.

Novi podporočniki

V četrtek dopoldne je imela vojna akademija v Beogradu lepo svečanost. Gojenici 56. razreda vojne akademije so bili počasni v čim podporočnika, gojenici 57. razreda v čim narednika, 58. razreda pa v podnarednika.

Med novimi podporočniki so v pehoti Ivan Drčar, Josip Matarić, Vojislav Cepin, Josip Štor, Peter Gagić, Feliks Tolj, Marijan Kotnik, Branko Mešić, Miroslav Krušec, Branko Širovatka, Aleksander Stančel, Berto Ilavar, Vladimir Regent, Zdravko Žnidar, Vladimir Poček, Dragoslav Arežin, Božidar Mršljak, Borislav Trebeljac, Josip Knih, Franek Kleč, Adolfo Pirhan, Ivan Andriček, Slavko Ivezič, Luka Lončarić, Milan Frank, Mirko Tomić, Milan Lepenc, Slavko Levar, Stanislav Javornik, Josip Zupanec, Vladimir Bomoštar, Rudolf Renčelj, Branko Sunar, Ivan Sever in Ante Komšić; v artiljeriji Franjo Zorec, Emil Cof, Slavko Dokić, Josip Kuhar, Ljudevit Čuček, Josip Švarc, Stanislav Perhavec, Ivan Lakić, in Lovro Kaparić; v konjenici: Ru-

đak Lovšek in Božidar Gmajner; v inženierski stroki Božidar Breigol, Josip Devetac, Josip Brančić, Evgen Gold, Marijan Dvoršak, Anton Petradič in Nenad Bartol.

Zvočni kino Idea!

Gromovit smeh in plesk je spremjal včerajšnjo premiero sijajne šaloigre iz vojaških krogov

Huzarji plešejo...

GRETIL THEIMER, OSKAR KARLWEIS, OSKAR SIMA, EBENST VEREBES.

Če se hočete zabavati in od srca nasmejati, morate videti ta film!

Danes ob 4., ½ 6., ¼ 8. in 9. uri zvečer — jutri ob 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uri zvečer.

Omislite si potrebne vstopnice v predprodaji

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sobota, 3. oktobra, katoličani: Kandži, Vitomir; pravoslavni, 20. septembra: Trofim.

Jutri: Nedelja, 4. oktobra, katoličani: Francišek S. Rož, Tegodrag; pravoslavni, 21. septembra: Kodrat.

DANASNE PRIREDITVE

Kino Matica: Mamselle Nitouche.

Kino Ideal: Huzarji plešejo.

Kino Dvor: Pot skozi okno.

ZKD: »Bratje Karamazovič ob 14.15 v kinu Matica.

Ceskoslovenská Obec Ljubljana: »Václavské posvěcení ob 20. v velkém dvorani Kazincie.

Klub trgovskih akademikov v Ljubljani: Sestanki članstva s predavanjem ob 20. v restavraciji »Novi svet« (Prešernova 5).

Jakopičev paviljon: Jakčeva razstava.

PRIREDITEV V NEDELJO

Kino Matica: Mamselle Nitouche.

Kino Dvor: Pot skozi okno.

ZKD: »Bratje Karamazovič ob 11. uru dopoldne v kinu Matica.

Jakopičev paviljon: Jakčeva razstava.

Lutkovni odsek Ljubljanskega Sokola: »Gašperček Zmagovalec ob 16. v Narodnem domu.

SPORT

Ilirija: Primorje ob 15.30 na igrišču Ilirije.

TKD Atena: SK Celje, prvenstvena hantinska tekma ob 11. dop. na igrišču Atene.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Sušnik, Marijan trg 5 in Kuralt, Gospodarska cesta 10.

Narodno gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Sobota, 3. oktobra: Pritlije in prvo nadstropje. Ljudske cene. Izven.

Novi most v Medvodah

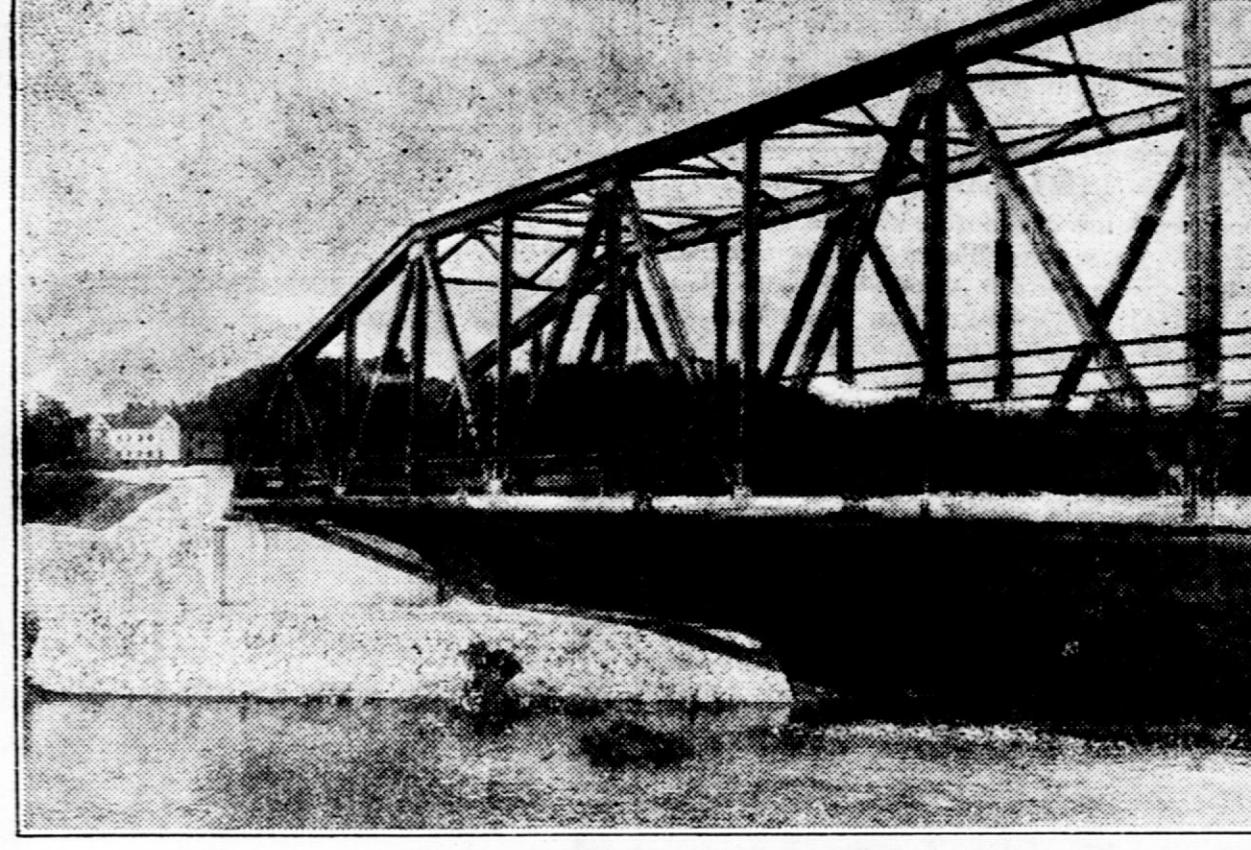
Most je zgrajen 300 m višje in je že zunaj vasi — Most smo dobili iz reparacij

Ljubljana, 3. oktobra.

Končno torej vendar dobimo v kratkem nov most čez Soro v Medvode. Potreben je posebno zaradi tega, ker dela državna cesta ob starem mostu oster ovinek, nato se pa zaleti na Sorško polje po dolgem, nevarnem klanec. Ze v starih časih, ko ne ni bilo železnic, so se tega dolgega klanca vozniki bali skoraj prav tako, kakor Gobavca pri Podbrezju, gastejskega in kranjskega klanca ter ostrega klanca pri Mednem.

K novemu mostu nam je prav za prav

Podrečje. Ime njeno je na prvi pogled kar enostavno, čes, to je Podrečje, ker ne posmislimo, da sta Sava in Sora globoko pod njem. Podrečje je torej zgrajeno in pravo ime Podrečje nam razloži tudi zgodovina vasi. Vas Podrečje ni bila last loških škofov, temveč ogleskega patriarha in v italijanskem dialektu se patriarh imenuje »podrecca«, kakor patriarha imenujejo tudi beneški Slovenci. To ime se je razširilo tudi med primoranski Slovenci, poseljeno pa med podložniki patriarha, ki so se imenovali podrekarji. Zlasti pogosto

Novi most čez Soro v Medvode.

Vidna je le polovica mostu z močno zavarovanim opornikom na levem bregu, v ozadju Higijenski dom, ki se nad njim nova cesta združi s staro.

pomagala nesreča. Reka Sora je sicer krotka in idilična, vendar je pa prav tako potuhnjena in zahrbitna, da nemadoma naraste kakor hudournik in pobere vse jezove in mostove. Hiše nosi s seboj in ob velikih dveh povodnjih, kakršnih se ne spominjajo stoletja, je Sora zahtevala tudi več človeških žrtv. Ti povodnji sta pa odnesli tudi stari medvedski most in napravili novega, a vedno le provizornega in znatno ožjega kakor prej. Preozki in za velika bremena preslabi provizorni most je bil največja ovira zlasti za avtomobilizem, ki je na tej cesti, ki združuje Beograd z Bledom, silno živahan. Vsak avtomobilist je most prekinjal, a gori na klancu pod Jeperco so se neprastano dogajale nesreče. Srečna misel je bila, da so novi most prestavili višje in se tako ogre ostremu ovinku ter ozki in zelo prometni cesti skozi živahno vas, predvsem so pa s preložitvijo mosta vsaj deloma obšli dolgi in nevarni klanec.

Ce se pripeljemo iz Ljubljane, nam med Jarcem in staro Tometovo hišo ni treba vedati zaviti mimo Jesiha proti mostu, temveč bomo vozili paralelno z železnicom načrtnost za Jesihom tako, da ostane Bohinjeva hiša na levem višje gori pa počasi zavije cesta na most ter po doljem, visokem nasipu pride na klanc v prav pri starem stebriku, ki ga narod imenuje mejniki Sorškega polja, čes, da se tu prične Sorško polje, kar je tudi resnica.

Lepo staro znamenje ima pa tudi drug pomen, ker je ta starodavni spomenik tudi mejniki Loškega gospodstva. Kmetje na Sorškem polju poznajo še več drugih takih stebrov, ki so stali in še stojijo na meji tisočletne posesti škofov iz Freisinga. Predniki so namreč prav dobro poznali mogočnost Loškega gospodstva, so pa to gospodstvo tudi cenili velike svobode, ki je v njem vladala, in so živelj loški podložniki mnogo boljše, kakor tlačani drugih velikavašev. Mejo so vsi okoličani seveda prav dobro poznali in višje gori ob

je to ime v Istri, kjer so ogleski patriarhi tudi imeli svoja posestva. Ti mogočni cerkveni knezi namreč niso imeli obsežnih posestev ali celih pokrajini kakor plemenitaši in škofje, n. pr. kakor so imeli škofje iz Freisinga Loško gospodstvo, škofje iz Briksena na Tirolskem pa ves Bohinj z Bledom, temveč so ogleski patriarhi imeli le po vsem svojem patrijarhatu raztresena mala posestva kakor otroke v Širšem morju svoje oblasti.

Zgodovinski steber na križišču starega klanca in nove ceste pri mostu čez Soro je tako pomemljiv, da bi ga moral restavrirati in varovati z vso pjeteto, saj spominja na gospodstvo, ki je imelo najboljši vpliv na našo kulturo.

Oni prebivalci Medvod, ki leže njih domovi in zemljišča ob stari cesti, seveda niso prav zadovoljni z novo cesto, ki se jih ogne. Na voznike tako ni posebno računal ta del vasi, ker ni večjih gostiln, zato bo pa sedaj varen pred avtomobili, nemirom in prahom. Ne bo se ljudem treba več batiti čez cesto, ker so bili sedaj vedeni in nevarnosti, da pride pod avto otroki ali pa vsaj kokoš.

Nova cesta je dolga 900 m in je široka 7 m kakor stara, normalna državna cesta. Most je zgrajen kakih 300 m višje čez Soro kakor dosedanje ter je že zunaj vasi. Zgraditi je bilo treba na desnem bregu dolg trden nasip do mosta, onkrat mosta je pa ta visoki nasip dolg blizu 400 m, da pridemo čez most po ravnom prav na vrh najnevarnejšega ovinka starega klanca. Za nasip so porabili 20.000 kub. metrov proda, ki so ga kopali onstran stare ceste, kjer je vrh klanca nastala ogromna gramozna jama.

Pri gradbi, ki se je pričela lani septembra meseca, je silno nagajala voda in je odnesla 2 provizorna mosta. Zaradi velikih poplav so morali opornike postaviti 7 m globoko pod vodo in so zato rabili kesone, ki so iz njih črpali vodo, da so delavci lahko kopali pod vodo. Oporniki so

zavarovani s težkimi skalami iz lomljencem, ki so ga porabili 300 kub. metrov. Delo je silno solidno in pri kolavljaciji, ki jo je izvršilo ministrstvo, je dobila Ljubljanska gradbena družba, ki je prevzela vsa dela ceste in mosta, največjo pojavalo, kar se pričeti je silno redko. Omenjam, da je ta mlađa gradbena družba prav v kratkem zaslovela zaradi svoje solidnosti in gradi sedaj razen drugih velikih stavb tudi ljubljanski nebotačnik. Težavno delo opornikov je bilo kljub težki zimi in poplavami gotovo že 1. majnika.

Most smo dobili iz reparacij in je tak kakor om čez Kokro pri Kranju. Preozek je, mnogo preozek, a ni mogče pomagati. Širok je le 6 m in ima na vsaki strani po 65 cm široke trotoarje tako, da ostane za cestišče le 4.70 m. a cesta pred njim

in za mostom je široka 7 m. Ker se mnogo govorji o avtomobilski cesti iz Beograda na Bled, upravičeno mislimo, da bo sedanja 7 m široka cesta tedaj tudi razširjena in gotovo bomo morali zamenjati tudi most. Na njem se bosta 2 avtomobila lahko srečala le, če bosta vozila počasi in skrajno oprezzo, v diru bo pa srečanje nemogoče, zlasti če bosta na mostu obenem 2 avtobusa. Most je dolg 62 m in je v njem 180 ton železa ter 25.000 zakovic. Sedaj delajo opaz za železobetonsko ploščo, ki bo tehtala 24 ton in bo v njej 100 kub. metrov železobetona. Most bo izkovan v granitnimi kockami, a tlak izoliran z asfaltom. Plošča bo gotova koncem drugega tedna, vendar pa most tedaj še ne bo odprt, ker se plošča ne sme rabiti 6 tednov. Tudi cesta je bila že julija meseca gotova, vendar pa čaka Ljubljanska gradbena družba še vedno s tlakovanjem in valjanjem ceste, da se naspi popolnoma posede, kar je seveda v korist trdnosti in trpežnosti ceste. Ob straneh ceste po-

stavljo se ograjo iz betonskih stebričev, ki bodo zvezani z močnimi železimi cevmi. Vse delo mora biti gotovo do konca leta in prav gotovo bo mogoče otvoriti most že sredi januarja, ker je Ljubljanska gradbena družba kljub slabemu vremenu in napornemu ter skrajno skrbnemu in vestnemu delu v glavnem že gotova, da je nikakor ne bo prizganjala pogodba, kar je zamuda pri drugih velikih gradnjah prav navaden pojav.

Vsek, ki si ogleduje novo cesto in most, se pa čudi, da stoji na odcepnu nove ceste 2 novi hiši bližnjih cest v nista skoraj niso odmaknjeni od nje. Obe hiši so pritele graditi tik pred pričetkom gradnje nove ceste in vendar je občina dovolila tako nepremisljeno zidanje, ki bo lastnikom gotovo v Škodo, vsem drugim posestnikom na tej strani Sore bosta pa nova cesta tik kolodvora in most v največjo korist, prav tako pa tudi vsemu prometu in se bo zlasti pomnožil dobičkočasni tujski promet.

šku 3000 Din. Krause je sicer nekoliko močnejši, Sturm je pa pariral njegovo fizično premič z dobro tehniko in posrečilo se mu je Francoza premagati.

Pero Kop se bi moral boriti z Romanom za 3. oziroma 4. mesto, pa ni hotel nastopiti. Domenič sta se z Romanom za razdelitev obih nagrad. Roman je zato boril z Italjanom de Marco Petrijem in ga položil v 9. m. muti.

Kot zadnja sta nastopila P-haska in Travagliini. Italijan je tudi v tej borbi pokazal, da je dejansko najboljši borec. Zmagal je kmalu po tretji rundi in si prizobil prvo mesto ter 12.000 Din nagrade. Drugi je bil Prohaška, ki je prejel 8000 Din, 3. in 4. Kop in Romanov, ki sta prejela vsak po 4000 Din. Sturm kot 5. pa tolažilno nagrado Ilirije v znesku 3000 Din.

S tem so bile rokoborbe officijelno zaključene, za nedeljo je pa Kop Italijana Travagliinija pozval na revanžo. Prireditve se bo vršila v Unionu do odločitve.

Kino Ljubljanski dvor
Telefon 2730

Danes ob 4., ½ 8. in 9. zvečer — jutri v nedeljo ob 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uru zvečer

Buster Keaton

v sijajni šaloigri

Pot skozi okno

Cene 4.— in 6.— Din pri vseh predstavah!

**Letošnje knjige
Vodnikove družbe**

Ljubljana, 3. oktobra.

Vodnikova družba v Ljubljani bo izdala v letu 1931. naslednje štiri nadvse zanimive, zavavne in poučne knjige:

1. Vodnikovo praktico za leto 1932. Ohranila bo dosedjanjo lepo praktarsko opremo, ter prinesla obilo izbranega, poučnega in zabavnega gradiva v besedi in slik. Knjige krasijo 16 strani izvrstnih in zanimivih fotografiskih posnetkov v bakrotisku.

2. Ivana Matičiča povest: »Moč zemlje. Pisatelj je živel pred vojno nekaj let med našimi rojaki na Koroškem in ob desetletni plebiscitu je napisal povest o naši lepi zemlji onkraj Karavank. Ni to ljubavna zgodba dveh, treh ljudi, temveč živa pripoved Koroške vasi, pisana kolektivno, zajeta iz resničnega doživetja naše izgubljene zemlje. Povest, ki je ne odložljiv, dokler je nisi prečital.

3. Dr. Ivan Lah: »Sigmova mačevanje. Povest iz življenja ubožnega dolenskega plemiča Sigmeh, čigar oče je pristaš Zrinjskih. Ko se pripravila zarota, pride hrabri Sigm na Ozalj, glavni grad Frankopanov, kjer se razvijajo romani mladih ljudi. Naslednje nastope boj, ki se ga udeležuje Sigm do katastrofe hrvatskih zarotnikov, nato pa se vrne domov in maščuje zločine očetovih nasprotnikov. Delo riše borbo idealizma proti hlapčevstvu in je napisano izredno živahnino v krepko.

4. Profesorja Mihajla Pupina svetovnoznan lastni življenjepis: »Od pastirja do izumitelja«, ki podaja pestre slike in nadve zanimive prizore in premišljevanja nadarjenega jugoslovenskega dečka, ki je šel v džez dolarjev trebuhom za kruhom, izkrusil tam obilo gorja in neprijetnosti, postal napolosed profesor na kolumbijski univerziteti dr. Pavel Brežnik.

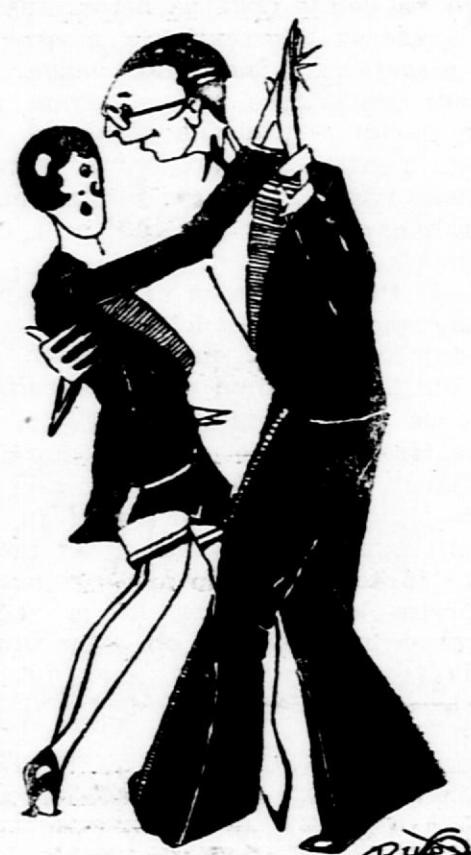
Uprrava Vodnikove družbe vljudno opozarja vse lanske člane, ki še niso poravnali svoje članarine za leto 1931, naj plačajo članarine pri svojih gg. poverjenikih ali pa jo nakažejo direktno družbeni pisarni v Ljubljani po položnici, ker se nabiranje članstva približuje svojemu zaključku. Kljub gospodarski krizi si bo vsak ljubitelj lepih knjig prizbral znesek 20 Din in ga položil na oltar Vodnikove družbe. Za ta mal znesek 20 Din dobi koncem meseca novembra t. 1 4 lepe knjige. Za ta znesek se ne bo kesal Marsikateri dolgi zimski večer. Ti bodo le točne knjige v družbo in Ti krajše dolga.

Član Vodnikove družbe stopi še danes v svojemu poverjeniku ter mu poravnaj članarino za leto 1931, ali pa si kupi na poštneri uradu položnico ter jo izpolni sledče Vodnikova družba v Ljubljani št. 14.520.

NOGAVICE z ŽIGOM

KLJUC

Najboljše, najtrajnejše, zato je najcenejše!

številnih novih plesov in kreacij izberi tri ali štiri najprikladnejše ter določi amercine za bodočo plesno sezono, to je za letovišarsko sezono po kopališčih in za zimsko sezono. Letos so se vršili trije takri kongresi, eden maja v Parizu, drugi avgusta v Bernu. Prvega v Parizu se je udeležil tudi mojster Jenko iz Ljubljane ter je na podlagi predvajanih plesov in splošnega okusa publike proučil vse modernih plesov, ki pridejo za Ljubljano v poštev. Omenjam, da je na te prehodni promenadi, iz katere se izvaja včasih slika. Vse kaže, da bo tango tudi letos igral vodilno vlogo. Tempo znaša 34 taktov v minutu.

Angleški valček ostane v bistvu isti, samo prvi glavni korak je krajski, dočim je drugi v stran nekoliko daljši, tretji pa je priključni. Značilnost tega plesa jelahno balansiranje z rameni, dviganje in podanje koraka. Tempo znaša 36 taktov v minutu.

Tango je ostal v bistvu isti, samo slog je popolnoma nov in pa pozicija gospoda napram dami. Posebna značilnost je nekakšno nihanje gornjega dela telesa in sicer vedno v nasprotni smeri s korakom.

Na primer: desna noga izkorači, leva rama

je na noge, oziroma zanjo naprej, če pa izkorači leva noga, zanjo desna rama. To

nihanje se potenčira zlasti pri obrath.

Tango je v bistvu več let isti, njegov stil pa je letos zelo umerjen. Novost so prelivajoče se figure, značilnost pa je argentinska promenada, iz katere se izvaja včasih slika. Vse kaže, da bo tango tudi letos igral vodilno vlogo. Tempo znaša 34 taktov v minutu.

Norme letošnjega plesa

Kakor prejšnja leta, ima tudi letošnji

družbeni ples nova pravila glede

države in vedenja na parketu. Za zadnje

štiri plesa velja letos povsem nova

Gospod je pri plesu dami popolnoma vla- vši in ne zavija leve rame nazaj. Tudi ne

drži roke preveč zadaj, temveč pod levo

plečko, da je dama popolnoma svobodna v

kretanju. Zato pa zahtevači novi plesi, da

dama obvlada vse figure in da takoj reagira na najmanjši znak gospodovega vodstva. Posebna pažnja bo posvečena nihanju ramen.

Toliko o novih plesih, ki jih je že v četrtki pokazal mojster Jenko, jutri popoldne jih pa znova pokaže v Kazini.

Konec rokoborb

Ljubljana, 3. oktobra.

Snoči so bile zaključene v Unionu mednarodne rokoborbe, ki so trajale nad 14 dni in vzbujale v Ljubljani veliko zanimanje.

Zadnje tri dni so se zanimali stopnjevanje, kajti vršile so se borbe med favoriti za prva mesta do odločitve. Tako se je najprej sre

Danes zvečer otvoritev nove moderne kavarne „Viadukt“ na Šmartinski cesti

Dnevne vesti

Naša produkcija intelligence v krizi. Zagrebške »Novosti« priobčujejo razgovor svojega sotrudnika z generalnim tajnikom trgovske zbornice dr. Cuvajem, ki je izjavil, da je naša produkcija intelligence v krizi, ker gre v smeri, ki ne odgovarja več niti socialnimi, niti gospodarski strukturni našega naroda in naše države. Svobodni poklici in javne ustanove ne morejo več sprejemati mladih intelektualcev, ki prihajajo iz visokih šol, ker so vse mestne že zasedena, na drugi strani pa vidimo v gospodarstvu veliko pomanjkanje gospodarsko in strokovno izobraženega naravnika.

Natečaj za podelitev lekarniške koncesije. Banska uprava razpisuje natečaj za podelitev lekarniške koncesije v svrhu otvoritve in obravnavanja nove javne lekarne v Ladišči. Prosilci naj vlože prošnje do 1. novembra pri banski upravi.

Razpisana služba državnega cestarja - delavca. Okrajno glavarstvo v Novem mestu razpisuje mesto državnega cestarja - delavca na progi od km 561 do 566,5 državne ceste št. 2 s sedežem v Ponikvah. Prošnje je treba vložiti do 24. t. m.

Likvidacija društva. Sresko učiteljsko društvo UJU Ljubljana-okolica, vzhodni del, je na občnem zboru 26. septembra v Mostah likvidiralo, potem se je pa ustavilo novo društvo »Jugoslovensko učiteljsko udruženje« v Beogradu — sresko društvo Ljubljana-okolica, vzhodni del v Ljubljani.

Tečaj za avtogeno varenje v Kranju. Podpisani zavod namenjava koncem oktobra ali začetkom novembra přediti desetdnevni tečaj za avtogeno varenje v Kranju. V poštov bi prišli samostojni obrtniki in kovinarski pomočniki v rokodelskih in tovarniških delavnicah v kranjskem, Škofjeloškem in tržiškem okolišu. Poudaljeno se bo varjenje predmetov iz železa, bakra, aluminija po najnovejši metodai. Pogoji za tečaj je, da se prijavi najmanj 15 udeležencev. Pristojbina bo za moštve in poslovodje po Din 100, za pomočnike pa polovica. Opaziramo na ta tečaj s pozivom, da se interesenti prijavijo najkasneje do 10. oktobra 1931. Zavodu za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani. Vsak prijavljene bo prejel podrobnejše informacije in navodila pismeno. Na prijave, ki bi prišle prepozno, se zavod ne bo oziral.

Nov zimski vojni red na progah mestnega avtopodjetja Ptuj. Od 10. oktobra 1931 naprej vožijo avtobusi s sledenimi izpremembami: Na progi Ptuj—Grabški vrh—Sv. Andrej—Sv. Bolfenk—Sv. Urban—Ptuj vozi avtobus zjutraj iz Ptuja namesto ob 5.30 uri še ob 6. uri in sicer do Sv. Lovrenca ter potem nazaj čez Gabernik in Sv. Bolfenk v Ptuj. Popoldne ostane vozni red neizpremenjen ter vozi avtobus zjutraj 15 minut prej t. j. ob 6.30 uri z dohodom nazaj v Ptuj ob 7.44 uri. Popoldne ostane vozni red neizpremenjen ter vozi avtobus iz Ptuja ob 17. uri. Na progi Ptuj—Sv. Barbara—Sv. Andrej—Ptuj ni nobene izpremembe ter vozi avtobus kakor dosedaj t. j. zjutraj odhod iz Ptuja ob 6. uri in popoldne ob 14.15 uri.

>0 sedanjem položaju na denarnem trgu je naslov predavanja, ki ga boste lahko čuli v oddaji radio postaje Ljubljana v nedeljek 5. t. m. ob 20. Tema, ki je zlasti z ozirom na poslednje dogodek izredno aktualna, bo gotovo privabila k radio sprejemnim aparatom najširše občinstvo. To pa tem bolj, ker bo predaval strokovnjak, med našimi finančniki in gospodarskimi krogji izredno uvaževana osebnost, namreč predsednik društva bančnih zavodov gen. ravatelj g. dr. Ivan Štokar. V nedeljek 5. t. m. ob 20. torej vsi k slušalkam in zvornikom. — Opera »Tristan in Izolda«, ki se bo predvajala na ploščah, prtične po kontanem predavanju, verjetno okrog 20.30 in trajala do 22. ure.

Konkurzi in prisilne poravnave. Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za čas od 21. do 30. septembra sledoč statistiko (Številke v oklepajih se nanašajo na isto dobo pretečenega leta): Otvoritveni konkursi: v dravski banovini — (3), v savski banovini 3 (1), v primorski banovini 3 (—), v drinski banovini 3 (—), v zetiski banovini 1 (1), v dunavski banovini 4 (3), v moravski banovini 1 (1), v vardarski banovini 2 (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (1). Otvoritvene prisilne poravnave izven konkursa: v dravski banovini 6 (5), v savski banovini 2 (1), v drinski banovini 1 (1), v dunavski banovini 10 (1), v vardarski banovini 1 (—), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (1). — Odpriavljeni konkursi: v savski banovini 1 (2), v primorski banovini — (2), v drinski banovini 1 (5), v dunavski banovini 3 (3), v moravski banovini 1 (2), v vardarski banovini 1 (4). Odpriavljeni prisilne poravnave izven konkursa: v dravski banovini 6 (1), v savski banovini 1 (—), v primorski banovini 1 (1), v drinski banovini — (1), v dunavski banovini 7 (2), v moravski banovini 1 (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (2).

Ljudska samopomoč v Mariboru nazzanja vsemu cenj. občinstvu dravske banovine, da je ustavnova s 1. oktobrom 1931 peto skupino z oddelki A-IV, B-IV, C-IV, D-IV. V te oddelke se sprejemajo do preklica vse zdrave osebe od 51. do 90. leta in sicer za Din 1000, 2000, 4000, 10.000 oziroma iz vseh oddelkov za 17.000 Din podpore. Ker se sprejme za vsak od-

delek le omejeno število starejših članov, je takošnji pristop jako priporočljiv.

Vlč in Rožna dolina. Kanalizacija v Rožni dolini je v glavnem končana. V delu pa so še požiralniki ob cestah in pa napeljava kanalov v hiši. Zdaj si hišni posestniki lahko napravijo moderne angleške stranišča, kar bo v zdravstvenem pogledu veliko vredno. Tukajšnji mesec Škerl je kupil od uradnika Jožeta Mikliča hišo, ki stoji na vogalu Ceste II. in Ceste XVII. Dal je zanjo 150.000 Din. Poslopje je visokoprilično in ima tudi podstrešno stanovanje. Škerl bo pritičil lokal adaptiral in izvrševal v njem mesarski obrt. Miklič si je pa pridržal še toliko sveta, da si zgradi novo domačijo. Izmed vseh naših cest je najslabša Cesta II. v Rožni dolini. Seveda svet je mehak ter vozovni promet tod silno velik, dokar je zaprt Tržaška cesta za avtobuse in težke tovorne vozove. Tramvaji smo jako veseli. Škoda, da ga niso zgradili do Vrtačnika. Umesten bi bil zaradi pokopalnišča in zaradi naselja, ki je tam za Vrtačnikom. Novi Gasilni dom je domala gotov, le v notranjosti je nekaj manjšega dela. Moderno poslopje meščanske šole bomo zidali na pomlad ter z njim vsekako pokazali, da je v nas dovolj naprednega duha.

Zatvoritev planinskih koč. SPD nazzanja, da je Triglavski dom na Kredarici zatvoren. Prav tako so zaprte tudi vse ostale koče v triglavskem pogorju. Cojzova koča na Kokriškem sedlu je bila zatvorenja 27. septembra. Oskrbnik koče Fr. Erjavček je na razpolago, (same večji državljani), v Stahovici pri Kamniku, kjer se je v služaju poseta zglasiti.

Kmetijska razstava v Kranju, ki bi se imela vršiti začetkom novembra, se radi nadenih zadržkov odgodi na nedoločen čas.

Danes ob 1/3. popoldne ter jutri ob 11. uri dopoldne ZKD film

Bratje Karamazovi

v ELITNEM KINU MATICI

Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine št. 60 z dne 3. t. m. objavlja zakon o društvih, shodih in posvetih, zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o volitvah narodnih poslancev v narodno skupščino z dne 10. septembra 1931, zakon o ureditvi cen sladkorju in sladkorni pesi ter izpremembe o banovinskem proračunu za leto 1930-31, v katerem so izdatki znižani skupno za 11,690.800 Din.

Pri Gradu v Zg. Kašlju vsako nedeljo domače krvave klobase in izvrstna portugalka na drobno in debelo. Avtobus vsako ure izpred Mestnega doma.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo lepo vreme, kakor je skoraj po vseh krajih naše države tudi včeraj. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Skoplju 19.8, v Zagrebu in Splitu 18.3, v Sarajevu 17.3, v Beogradu 16.4, v Ljubljani 16.2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 769.5, temperatura je znašala 5 stopinj.

Zrtev brzobiranega motociklista. Danes ponovni so prepeljali v bolničko Alojzija Cerarja, uslužbenca državne železnice iz Stanežič pri Št. Vidu, katerega je povozil neki brezobzirni motociklist in ga precej težko poškodoval. Cerar je zadobil notranje poškodbe.

Poskušen samomor Slovenke v Zagrebu. Pepici Poljak iz Zagreba je odšel mož s trebuhom za kruhom v Ameriko, kjer se ja pa kmalu prepričal, da je povsod dobro, doma pa najboljše. V začetku je dobro zaslužil in je pošiljal ženi denar, zadnje čase je pa postal brez dela in Pepica seveda tudi ni dobivala iz Amerike denarnih pošiljk. Na duri je potrka beda in srota se je preživila, kakor je vedela in znala. Sami bi ji še ne bilo tako hudo, saj je potrpela, todabolelo jo je, da živi v bedi v tujini. Končno je obupala in včeraj zjutraj si je hotela končati življenje. Popila je večjo količino octove kislinske, pa so jo še pravcočasno prepeljali v bolničko in ji rešili življenje.

Še en poskušen samomor. V novi veči pri Zagrebu si je hotel včeraj zjutraj končati življenje mizarški pomočnik Viktor Šiben. Zabodel se je z nožem v levo stran prsi in prepeljali so ga v bolničko, kjer mu bodo zdravniklki težki rani rešili življenje. V smrt je hotel zaradi bede, ker je že dolgo brez dela.

Stena stlačila 14-letnega dečka. V Sarajevu se je pripetila v četrtek težka nesreča. 14-letni Rasin Mandarić je prodajal po mestu peseke za čiščenje posode, ki ga je kopal za mestom. Tudi v četrtek je kopal peseke, naenkrat se je pa porušila v neposredni bližini stopeča stena, ki je dečka zasula in zmečkal tako, da je umrl, še predno se ga odkopali.

Samomor zaradi bede. V Indiji si je končal v četrtek življenje 23-letni Siniša Nenadović. Zastrupil se je in v strašnih mukah umrl. Nenadović je bil zadnje čase brez službe in beda ga je poginala v smrti.

Obledele obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna JOS. REICH.

Zimskosportne srajce, puloverje, tehnike, jaegrovo perilo, ima načeneje Šterk našl. Karničnik, Stari trg 18.

Iz Ljubljane

Ij Regulacijska dela v Gradačici in Ljubljaniči. V Gradačici delajo od trnovskega mostu navzgor škarpo na levem bregu. Trnovski most izravnava z dovožanjem gramoza, zemlje, zidin in stare opake. Ljudje že hodijo čezen. Obe piramide na levem bregu sta malone gotovi, drugi dve na desnem bregu sta pa v delu. Pri Tenentiju je napravljena lesena konstrukcija za bodočo železobetonsko brv, ki bo široka 1.90 m. Lepo udobno periše v Cerkveni ulici, ki je gotova, v Gradačici ulici je pa še v opažu. Brezin nad opornim zidom je že precej narejenih na obeh bregovih. Pa tudi v Ljubljaniči se pridno gibljejo. V drugi nakopičeno ilovico vlačijo s posebno pripravo na motorni pogon na nabrežju. Na desnem bregu je brezina od Šentjakobskega mostu do zatvornice do Aleksandrova cesta 0. Vodnik skozi vezo, desno. — Najnovejši šlageri in drugi komadi so vam za malenkostno ceno vedno na razpolago.

ga samostojnega koncerta, ki mu je v vsakem pogledu izvrstno uspel. Program, ki si ga je izbral za pondeljek nastop, je v resnicu prvorosten in mu daje priliko pokazati vse svoje sposobnosti. Zastopani so avtorji raznih literatur in dob, kakor tudi najnovejša slovenska skladba Osterčeva fantazije za violin in klavir. Pri klavirju bo sedel gospod Marijan Lipovšek, ki je znan kot zelo spretni pianist in izvrstno spremjevalce. Koncert se bo vršil v pondeljek, dne 5. t. m. ob 20. uri v Unionski dvorani.

Ij Tvrda klavirjev in glasbil Alfonz Breznik je sedaj na Aleksandrovi cesti 7.

Ij Prvovrstni štajerski rizling z vinškega vrha Jeruzalem po 16 Din liter, cviček iz Gade peči po 14 Din liter — točiček na gospodinju V. JELOČNIK. Rožna dolina. 65

Ij Cenejo nego v razprodaji in pri tem le prvovrstno blago za plašče, oblike, zimske suknje in vso ostalo manufakturo nabavite pri znani tvrdki NOVAK na Kongresnem trgu.

SLAGER

izposojevalnica gramofonskih plošč in gramofonov, se je preselila iz Vegove ulice na Aleksandrova cesta 5. Vhod skozi vezo, desno. — Najnovejši šlageri in drugi komadi so vam za malenkostno ceno vedno na razpolago.

Ij Umrli so v Ljubljani v času od 26. septa do 2. okt. Peterlin Anton, 63 let, mizar, Hranilniška cesta 7. Berk Adelgunda, 35 let, hiralka, Vidovdanska c. 9. Mühlens Marija, roj. Rudesch, 78 let, vd. drž. pravdnika in hiš. posestnik, Stari trg 21. Gabrovšek Milica, 24 let, učiteljica, Dolenska cesta 50, Bajželj Ivan, 62 let, posestnik, Gasilska cesta 7. — V ljubljanskih bolničah so umrli: Lužan Antonija, 62 let, dñnarica, Bitnje, Planko Maks, 42 let, sprevidnik drž. žel. Florijanska ulica, Prime Josip, 55 let, revident drž. žel. v p. Matrakovska cesta, Burja Avgust, 3 mesece, sin strojnika, Črnomelj, Smolič Janez, 72 let, posestnik Lakovče-Novo mesto, Malovrh Jožef, 35 let, kuhan, Vič, Cesar Franc, 24 let, zidar Zaborš, Kerstnik Ignac, 26 let, kajžar, Dvorska vas, Štrukelj Ivan, 22 let, hči posestnik, Bečaj, Kozar Alojzija, 27 let, žena ruderja, Hrastnik, Miklš Alojzij, 22 let, mizarski vajenec, Karteljevo pri Marni peči, Smrekar Ivana, 59 let, vžitnikica, Zadvor v. Hruša, Jelinkar Marta, 3 mesece, hči Šoferja, Zalokarjeva, Zajec Jožeta, roj. Tavčar, 53 let, žena delavca, Karlovška c. 10, Justin Ivan, 40 let, žagar, Jezersko nad Kranjem, Pirnat Edvard, 46 let, trg. storudnik Švabčeka ulica 15.

Ij Slavko Oster je izmed novodobnih slovenskih skladateljev brez dvoma najbolj plodovit. Njegova dela so na repertoarju naših oper, kjer se bodo še ta mesec izvajale tri njegove operne novitete-enodejanke, srečamo ga pa tudi skoro na vseh koncertnih programih zadnjih let. Za Ruplov koncert je napisal novo skladbo »Fantazija«, za glosi in klavir, ki ima trodelen obliko. Prvi in zadnji del imata počasen tempo, sreda pa je hitra, živahnja. Fantazija, katere trije stavki sledi brez odmora, se prvič javno izvaja. Poleg tega igra g. Rupel še: Bacha, Tartini, Wienavskoga in druge. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Ij I. Simfonični koncert opernega orkestra Orkestralnega društva Glasbene Matice, pod vodstvom dirigenta L. M. Škerjanca bo definitivno v pondeljek, dne 12. t. m. ob 20. uri v Unionski dvorani.

Ij Arjanak v filmu. V pondeljek 5. t. m. prinese Elitni kino Matice slovensko filmsko glumico Elizabeto Bergner v prvem govorenem filmu in to v vlogi Arjanke Kuencove po znanim romanu Claude Aneta. Na film opaziramo že danes.

Ij Jugoslovensko-českoslovaška liga v Ljubljani poziva svoje člane, da se danes udeleže v teatralske slavnosti, ki jo priredi Češkoslovenska občina v veliki dvorani Kazinev.

Ij Prednjaški zbor Ljubljanskega Sokola naznana, da se vpisovanje k deci in naraščaju zaključi definitivno dne 17. okt. t. l. Po nekaj spremembi društvo ne bo more spremeniti.

Ij Avtopodjetje Pečnikar je 1. t. m. izpremenilo vožnje na svojih progah ter s tem obvešča cenj. občinstvo, da se poslužuje novega voznega reda, ki je na vpopledi vzdolj 9 1/4 zvečer — jutri, v nedeljo ob 3., 5., 7. in 9. zvečer.</p

„Spet pojdemo brat“

Lepo je v Prlekiji, ko dozori grozdje in se začne trgat

Ljubljana, 3. oktobra.

Kako poje čriček, ki mu pravijo Prleki hčirič, in ki ga je proslavil Slomšek v narodeli zdravici — že čriček prepeva, ne morem več spati — večina Ljubljancanov najbrž ne ve, saj v Ljubljani ne poje. Zato tudi ne morejo razumeti, kako velik pomem ima čričkova pesem v vinorodnih krajih, čeprav o nji nič ne govori. Omenjena zdravica, ki jo gotovo zna zapeti vsek prijatelj vinske kapljice, izrazi ta velik pomen, češ, že čriček prepeva, spet pojdemo brat.

Čriček namreč začne peti v vinogradih, ko začne zoreti grozdje. In takrat obide vinogradniki nekaj takšnega, kot je pesniško vzhicienje. Vsi križi in težave, težko delo in celoletno trpljenje ter strah pred uimami — vse je naenkrat pozabljeno.

»Spet pojdemo brat!«

Tako je tudi v Prlekiji branje ali trgat največji praznik ter je prej nekakšen svečan obred kot delo samo na sebi.

Prleški klopotci

Sredi avgusta začne napovedovati veliki čas branja značilni klopotci, ki so originalna prleška posebnost. Ljubljancani imenujejo pokvarjena jajca — klopotec, zato se jim gotovo niti ne sanja, kaj je prleški klopotec. Kakšen je pa mljin na veter, vsaj približno vedo in klopotec je klopotalnica na veter.

Pogled na vinske gorice, kjer je doma žlahtni jeruzalemčan

Toj takšna počast je: veternice — ali, če hočete, tudi propeler — ima podobne kot mljin na veter, pritrjene na so vodoravnih osi, ki leži na povsem enostavnem lesensem ogrodju, dveh lesnih pokončnikih, povezanih s prečnikoma, ki vežeta ogrodje v okvir. Spodnji prečnik je prevrstan v sredini, da se klopotec lahko nataknec na pokončno os. Na vodoravnih osi, na katere so pritrjene veternice, sta nataknjena dva ali eden kolešček, na njima pa gibljivo pritrjena po 4 majhna kladiva. K ogrodju je se pritrjena dobro zvezeca deska iz izbranega lesa in rep ali metlica, ki služi klopotcu kot krmilo, da se obrača za vetrom. Klopotec postavlja na vetrovne točke, na vrhu hribov, če so veliki jih nasade na posebno močan drog, ki ga opremijo s klini, da se lahko pleza h klopotcu, če ga je treba zavreti ob premičnem vetrni, ali namazati.

Ko je dovolj vetrovno, se seveda klopotec vrtil, ali »gre«; veter se upre v veternice, kar spravi klopotec v pogon, vodoravna os se začne vrteti obenem z veternicami in s koleščki, ki so pritrjeni na nji, kladiva pa začne tolči po pod njimi pritrjeni deski: klopotec klopota.

Nekateri starejši klopotci so zelo veliki; največji, ki ima 6 m dolge veternice, klopotci letos v Litemerku, na enem najvišjih gričev Slov. goric, približno tričetrt ure pesejo od Ormoža proti severu. Kladiva tega klopotca tehtajo po pol kg, njegov klopot se pa sliši do 16 km daleč.

Nekateri starci klopotci so pa tudi redke ljudske umetnine, a jih je zdaj že malo. V Velicanah, v vasi, ki je na istem slemenu kot Jeruzalem, pa lahko še vidijo takšno zanimivo redkost. Pri tem klopotcu vrtil prenosni zobni klošček, ki je pritrjen na vodoravnih osi, okrogel podij, na katerem stojita plesalec in plesalka, lepo izrezljani in v staro prleško nošo oblečeni lutki. Ko se podij vrtil, se zdi, da plesalec le plesala sama od sebe. Na koncu vodoravne osi pa poganja v vzvodom možak klopotec in je tudi lepo izrezljani, ves mehanizem je pa tako duhovito ustavljen, da ga mora občudovati in to še tem bolj, saj klopotce izdeluje povsem preprosti ljudje.

A. P. Čehov

Hipnotizem

V veliki bajno razsvetljeni dvorani se je kar trlo ljudi. V nji je kraljaval hipnotizer. Pri vsej svoji fizični revščini in nesolidnosti je kar žarel od sreče. Od vseh strani so mu se smehljali, mu ploskali in ga ubogali... Pred njim so prebledevali.

Delal je prave čudeže. Tega je uspaval, onega paraliziral, tretjega položil tako, da je ležal z vratom na enem stolu, s petami pa na drugem. Skratka, počel je vrag vedi kaj.

Posebno velik vpliv je imel na ženske. Pod njegovim pogledom so padaše kakor muhe. O. ženski živci! Če bi vas ne bilo, bi bilo življenje na svetu dolgočasno.

Ko je preizkusil svojo peklensko moč na vseh, se je približal tudi meni.

— Zdi se mi, da ste dokaj mehke narave, — mi je dejal. — Tako neravnini, dovetni ste... Ali vam bo prijetno zaspasti?

Zakaj bi zaspal? Dobro, dragi moj, kar poskusi. Sedel sem na stol sredi dvorane. Hipnotizer je sedel na drugi

Kontumac perutnine

Takšni klopotci torej napovedujejo v Prlekiji, da se bliža čas branja, a kar nihov edin namen. Klopotci so nastali baje zaradi tega, da bi s svojim ropotom pregnali v vinogradov požrešne ptice. Z govorstvo pa se tega ne more trditi, saj se vrabci in drugi pernatci tatiči ne brigajo za takšen ropot, zlasti ko se goste s sladkim grozdom. Škoda, ki jo napravijo tiči v vinogradih, tudi še ni bila nikdar znatna. Domačo perutnino pa zapro v klete, baš v ta namen narejene, ko začne zoreti grozdje. Zanje je to zapor nekakšen dva-mesečni kontumace, ki ga sicer nihče ne ukaže, vendar ljudje zapro perutnino, če tudi sam nimajo vinograda.

Veselje otrok

Tudi otroci ne silijo v vinograde in lastnik vinograda sam kvečjemu, da pokusi kakšno jagodo, da ugotovi, kakšno bo novo vino. Sleherni otrok ve, da ne sme pred branjem zobati grozda in bi se tudi v tem pogledu ne pregrasil, če bi ga plašili ali ne, češ, da je v vsaki jagodi kaže do branja. Otroci se grozja pred trgovitjo naravnost boje, zato je tudi tanje čas branja napeljši ter se ga še bolj vesele kot šolskih počitnic.

Svečan začetek trgatve

Na trgatov povabi vinogradnik znance in sorodnike skoraj tako ceremonijelno

katerje izvirajo celo iz 17. stoletja. Omestane so z ilovico ter so rumene — dočim so belokranjske bele — krite so s slamo. Postavljene so nad zemljo in se imenujejo kleti le zaradi tega, ker so vinske shrambe. Takšnih kleti zdaj več ne grade, nego kopljajo kleti pod hišami, stare kleti pa čedljajo bolj opuščajo. Ker vinogradni niso vedno pri hišah, zato so kleti potrebne kot shrambe za orodje, če že ne spravljajo več vina v njih, vinogradniški delavci pa južinajo pod njihovimi pristreški.

Pojedina po branju

Ko je branje opravljeno, čaka bralci pojedina. Vse najboljše mora ob tej prilici na mizo in sleherni mora biti vesel. Gorje mu, kdor bi ne bil židane volje! Zapojili bi ga do nezavesti, kajti v Prlekiji ne sme reči, da ne bo pil, ko se pije, težje se je braniti, kot pit, če si še takšen abstinenc. Bralci se vračajo domov, polni vseh dobrov, navadno še s polnimi škafii grozdja, čeprav ga imajo tudi doma — takšna je namreč navada.

Starinske preše

Možakarji pa silijo v prešah cele noči žlahtni sok iz nabranega grozda. Tudi preše so še v Prlekiji starinske. Tvorijo širokoglat lesen oder s približno meter visokim obodom. Ta oder pa ne obsegata vsega prostora v preši, načrtujejo tretjino prostora. Po dolžini prostora je visoko pod streho (preše nimajo stropa) na pokončnih ogromnih leseni vijakih »prešpanje«, velik zelo težek obtežilnik iz doblege debla, obtesanega na štiri ogle. Ti prešpanji (panj — deblo) so stari več sto let in so tudi iz stoltnih dreves, kakršnih zdaj več ne najdeš.

Grozje na odru nakupičijo v majhen stopl ter ga oklenejo s posebnim obodom v krogu, zgoraj ga pokrijejo z lesenim pokrovom, nanj pa položi tramice kot podloga za prešpanj, na katero se vleže, ko ga spusti dol. V ta namen odvijajo omenjeni ogromni pokončni vijak, ki sega skozi prešpanj, ki je prav za prav njegova vijačna matrica. Na ta način je izstresena iz grozda slednja kapljica vinskega soka, ki odteka iz odrja v veliko kad pod njim, ali pa po cevih naravnost v sede, v poleg ležečega klet. Mošt seveda lahko vsak piše do mile volje, vendar pa pijo možaki pri tako imenitnem opravilu le staro vino, goste jih navadno tudi s »prolenkom« (mlad prašič, ki mu mesar še ne obere stanine), da jih dovolj žeja.

Pri »gospoških«

Pri »gospoških« je, kot rečeno, stvar manj vesela. Bralci nihče ne gosti, dobre le pijačo in grozdujim ne branjo zobati, vse delo se pa opravlja brez posebnih ceremonij. Pri nekaterih velevinogradniških trajajo branje mesec dni in mesec dni teče mošt v njegovo klet ter ga nateče končno do 200 in še več hektolitrov. »Gospoda« pa dostikrat tudi ob trgovini ni niti blizu. Zoper drugi imajo pri vinogradih prave rezidence, v katerih bijajo samo ob trgovini, sicer so vse leto prazne.

Končno je vendar skromno prleško branje bolj veselo kot »gospoški« in reven Prlek se imenitno kosa s slehernim »gospodom« v židanji volji.

Okusna in zdrava je Kolinska kava!

Tudi zemljeplis.

— Kje je največ dijamantov?
— V zastavljalnici, gospod učitelj.

da držim v roki papir. Moj papa je bil zdravnik, a zdravniki spoznavajo samo s tipom kakovosti papirja. Po Darwinovi teoriji sem pododeloval od papirja poleg mnogih drugih dobrih lastnosti tudi to prijetno sposobnost. Spoznal sem, da je papir bankovec za pet rubljev. Ko sem spoznal to, sem takoj zaspal.

— Bravo, hipnotizer!

In dvorani prisotni zdravniki so se mi približali in me potipali, rekoč:

— N... da... uspavan.

Z uspehom zadovoljni zdravnik je zamahtnil nad mojo glavo z rokami in v spanju sem na ves glas zakričal.

— Tetanirajte mu roko! — se je oglašil nekdo. — Mu jo morete? Na mu roko otrpne.

Hipnotizer mi je poravnal desnico in začel počenjati z njim svoje vragoljice. Roka ga pa ni ubogala. Vissla je od telesa faktor da ni moja in še na miselji ni prišlo, da bi otrpnila.

— Ne gre! Zbudite ga, sicer je škodljivo... Slaboten, nervozan je...

Kar je začutila tudi moja levica na dlani bankovec za pet rubljev... Razdraženost se je prenesla refleksivnim

En dan iz življenja Špelice

6. Žvečer

Zvečer pa zala Špelica
Prav mîrntim srcem spati je šla.
Za njo dan veltkega j' pranja,
Zdaj lahko si privošči spanja.
In sladko sanjala je vso noč —
To Albus-Mila je čudežna moč.

Vsaka gospodinja lahko mirno zaspí, ako uporablja za veliko pranje perila Albus-Mila. Ne daje se premotiti in ne sprejmite mesto davnega preizkušenega pralnega Albus-Mila nobenega navidez poceni mila. Kajti navidez ceneje je često dražje, radi tega ne izpostavljajte svojega perila nikakim dvomljivim eksperimentom, temveč uporabljajte samo

ALBUS MILO

Stavbno gibanje v mestu in okolici

Sezona se bliža koncu, vendar pa mnogi še židajo

Ljubljana 3. oktobra.

Na Mirju je zrasla iz nju eno oziroma dvonadstropna hiša, ki sta si jo skupaj omislila inž. Črtomir Nagode in ga Marija Brejc. Poslopje je bilo te dni v grobem sezidano in pokrito. Svetla solnčna stanovanja bodo v visokem pritliju ter v prvem in drugem nadstropju oziroma v podstrešju. Če bo vreme ugodno, bodo dela tako posprešili, da bodo stanovanja pred zimo gotova in porabna. Židanje te dvojne hiše vodi stavbno podjetnik Anton Marušič.

V Šusteršičevi ulici, ki teče spredno z Zaloško cesto, je zraslo letos nekaj pravljnih hiš, ki jih je sezidal Oržem. Poslopje so skoraj enako židana. Stanovanja so v visokem pritliju, prvem nadstropju in podstrešju. V teh so drvarnice, pralnica in kopalnica. Prvo teh dveh hiš je kupil častnik Jakob Kuharčič, drugo pa tudi obratovodja v kemični tovarni Josip Šubert. G. Šubert ne bo stanoval v njej hiši, ampak bo stanovanje oddajal v najem, ker ima stanovanje v kemični tovarni.

Na Povšetovi cesti v bližini Kulunove ulice na Kodeljevem si je namenil postaviti streho policijski agent Franc Močan. Na betonskem temeljnem zidovju je že v delu visoko pritlije. Medtem ko je stražnik Ivan Krečić plačal svet po 60 Din kvadratnih meterov, je dobil Franc Močan stavbišče po 35 Din, ker tam še ni ne vodovoda na električne razsvetljive. Da bo imel dobro pitno vodo, si je napravil 10 metrov globok vodnjak. V kletnem prostoru bo drvarnica. Svetlo združenje pa v visokem pritliju in v prvem nadstropju. Pod streho bo ena soba. Hiša bo gotova in porabna v novembру. Žida mu Ivan Slokan.

Na Pokopališki cesti, ki drži od Zaloške ceste v Mostah mimo kemične tovarne proti Sv. Krizu, si je postavil licno domačijo želesnički uslužbenec Anton Mežek. Pod njegovo streho so lepa moderna stanovanja v visokem pritliju, v prvem nadstropju ter pod streho oziroma v drugem nadstropju. V teh je eno manjše stanovanje ter razni gospodarski prostori. Svet je plačal po 50 Din kvadratnih meterov. Židal mu je stavbni podjetnik Vinko Borčec. Gospodar in stranke so se te dni vsele.

Mežkov neposredni sosed je želesnički sprevodnik Matija Maver. Tudi njegova hiša je tako lepa, da bi lahko stala kjer koli v mestu, saj je visokopritlična ter ima moderno urejena stanovanja v prvem in drugem nadstropju oziroma v podstrešju. Ker stoji hiša na suhih gramoznih tleh, so tudi nizkopritlični prostori suhi in dobro porabni. V sobah je dovolj svetlobe.

ke hipnotizer, temveč moj predstojnik Peter Födorič.

— To sem napravil s teboj, — je dejal, — da spoznam two poštenost.

Ah, vrag ga vzemi!

— Sramota, prijatelj! Ni lepo! Kaj takšnega nisem pričakoval.

Toda jaz imam otreke, prevosoditeljstvo... ženo... mater... In pri taki draginji...

— Ne, ni lepo... In še svoj list si hotel izdajati... Sram te budi. Misil sem, da si poštenjak, zdaj pa vidim, da nisi...

Treba mu je bilo vrniti dva bankovca po pet rubljev. Toda kako stori to? Dobro ime je dražje od denarja.

Lesno bogastvo Rusije

Ze lani se je Rusija povzpelna v izvozu lesa na prvo mesto

V knjigi ameriškega novinarja H. R. Knickerbockerja o sovjetski Rusiji, ki jo je lani prepotoval in v glavnih obrisih proučil, najdemo tudi odgovor na vprašanje, od koder naenkrat tako velik zastoj v lesni industriji in trgovini po vsem svetu.

Les je v mnogih jezikih simbol lebnosti, toda pogleda na 100 splavov, ki je vsač od njih dolg četr milje, ležečih tu v dotoku Volge, je bil najdramatičnejši in najinstrukтивnejši pouk v mednarodnem gospodarstvu na poti, ki me je vodila dolej 6.000 milj skozi Sovjetsko unijo. Bilo je dramatično stati visoko gori na solnčnem bregu, ozirati se po pritoku in števi ogromne splave, gugajoče se na rjavičasti površini vode, nalič predpotopnim kuščarjem, pri tem pa računati, kaj pomeni njihova prisotnost za Sovjetsko unijo in svet, ki napeto opazuje gigantski eksperiment tege živahnega industrijskega razvoja pod petletku.

V vsakem splavu je bilo 10.000 kubičnih metrov lesa, skupaj torej 10 milijonov kubičnih metrov. Vsi so bili na poti v številne parne žage Volgo-kaspiske lesne družbe, 40 odstotkov lesa je šlo za izvoz. Z drugimi besedami, tu je videl človek na mah toliko lesa, kolikor ga je izvozila vsa Sovjetska unija l. 1922, množino, ki je tvorila nad 1 odstotkom vsega lesa, kar so ga posekali v tem letu (lani) v Zedinjenih državah. Bila je edinstvena priložnost preizkusiti statistike, ki jih je v Sovjetski uniji toliko in ki jih ljudje tako radi presojajo skeptično. Tu, na enem najvažnejših proizvodov Sovjetske unije, važnem za njo samo in za mnoge druge države, si lahko prekontrofira v nekaj minutah produkcijske številke ene največjih ruskih industrij, proces, ki bi ga ne obvladal noben človek pri katerikoli tovarni v enem letu.

Skratka, pogled na te splave, v pravilnem razmerju vtisnen v светovni okvir lesne proizvodnje, pojasni človeku malo znano in presenetljivo dejstvo, da se je Sovjetska unija l. 1930. z enim skokom povzpelna do največjega izvoznika lesa na svetu s skupnim izvozom v kubičnih metrih, ki bo najbrž do konca leta prekosil ameriški izvoz najmanj dvakratno. Svet tudi še ni dovolj spoznal, da seka Sovjetska unija na leto dvakrat toliko lesa, kakor Zedinjene države. Prav tako malo vedo ljudi, da bo imela Sovjetska unija pod petletkom, ki bo na poti lesne industrije izpolnjena hitro in pred določenim rokom, l. 1932, trikrat takoj veliko celotno proizvodnjo lesa kakor Zedinjene države.

Volgo-kaspiska lesna družba je v marsikaterem pogledu zanimiva. Dve uri smo rabili, da smo prišli skozi oddalje 18 parnih žag in si jih površno ogledali samo nekaj. Cele milje daleč dolni od reki so pokrivala bregove debla, skladovnice načaganega lesa in poslopia parnih žag. Debla pridejo vso po Volgi, iz omrežja vodnih poti, ki režejo Ural in severno Rusijo, po rekah Bjelaja, Kama in Vjatka, ki teko skozi najbogatejše in izkorisčanju najdostopenjsje gozdove. Med vožnjo po železnicici iz Čeljabinska v Samaro preko Ufe smo videli na Beli 12 takih splavor. s parnikom po Volgi od Samare do Stalingrada (prej Caricin) smo se pa peljali zopet mimo 12 splavor, plavajočih počasi proti Stalingradu. 20 mož brojča posadka splava živi v svojih lesenih kolibah enako udobno, kakor na suhem.

Cim dosežejo vsi ti splavi Stalingrad, se pomnoži število onih 100, ki leže v zalivu, najmanj za polovico in Volgo-kaspiska lesna družba bo imela na razpolago najmanj 15 milijonov kubičnih metrov lesa. Kako maglo se je dvignil izvoz lesa, je razvidno iz dejstva, da doseže v tem letu (lani) po predhodni cenitvi 8 milijard kubičnih čevljev, dočim je znašal leta 1929. 3 milijarde 337.000.000, leta 1928. 2 milijarde 320.000.000, leta 1927. 1 milijarde 779.000.000, leta 1913 pa 3 milijarde 269.790.000, če računamo oni del Rusije, ki ga zavzema zdaj Sovjetska unija. Ti podatki so oficijelni in izvirajo iz publikacij sovjetske monopoliske družbe za zunanjost trgovino.

Cenitev za leto 1930. bazira na oficijelni sovjetski izjavi, po kateri je bil izvoz lesa v času od 1. oktobra 1929 do 1. julija 1930 po vrednosti za 159 odstotkov večji od vrednosti v odgovarjajočih 9 mesecih l. 1928-29. To bi pomenilo v periodu padanja cen po voluumu še večji odstotni porast, toda če prenesemo število 100 odstotkov na celokupno letno proizvodnjo v letu 1929, dobimo že približno 8 milijonov kubičnih čevljev. Kaj pomenijo te številke za Zedinjene države in druge tekmece Sovjetske unije, je razvidno iz podatkov o izvozu lesa iz petih najvažnejših, les izvažajočih držav v letu 1928. in 1929. Finska je izvozila leta 1928. (v milijoni) 4183 kubičnih čevljev lesa, Poljska 3.443, Zedinjene države 3119, Švedska 2723, Sovjetska unija pa 2320. Leta 1929. je izvozila Finska 4272, Zedinjene države 3458, Sovjetska unija 3337, Poljska 2961 in Švedska 2876.

Leta 1928. je bila Rusija na petem mestu, leta 1929. pa na tretjem tik za Zedinjenimi državami. Toda l. 1930. bo izvozila Sovjetska unija po njeni lastni uradni statistiki 8 milijard kubičnih čevljev lesa — dvakrat toliko, kakor Finska.

ska in več kakor dvakrat toliko kot Amerika. V prvih dveh letih petletke je Sovjetska unija izvoz svojega lesa popetorila in je prekosila svoj predvojni izvoz in vse tekmece. Les je nadkričil glavni sovjetski izvozni predmet petrol. Celokupna lesna produkcija Sovjetske unije je znašala l. 1927-28. v letu pred petletko, okrog 60 milijard kubičnih čevljev. Leta 1932-33 pa naj bi znašala proizvodnja po načrtu 109 milijard kubičnih čevljev.

Večina sovjetskega lesa gre v Anglijo, Nemčijo, Holandsko in Belgijo. V zadnjem času je začela Rusija preplavljati tudi domača tržišča svojih glavnih tekmecev Amerike in Finske. Do 1. septembra 1929 so uvozile Zedinjene države iz Sovjetske unije 3 milijone kubičnih čevljev lesa, v septembri 1930 pa 30 milijonov. To je samo desetina odstotka ameriške proizvodnje. Ameriški lesni strokovnjaki pa presojo trgovino Anglije s Sovjetsko unijo kot miglij, kaj utegnejo doživeti Zedinjene države. Anglija je uvozila leta 1925. iz Sovjetske unije 570 milijonov kubičnih čevljev lesa, leta 1930. pa že 1 milijard 200.000.000 kubičnih čevljev, imožno, ki že igra v lesni trgovini vsakega naroda vlogo. Če gledaš na 100 splavor tu v Stalingradu, dobre te številke svoj usodni pomen.

M. Hugh R. Wilson, ameriški poslanik v Bernu, ki je bil pritegnjen k posvetovanjem Društva narodov o kitajsko-japonskem sporu.

— Se počuti Vaše Veličanstvo slabo? — Da, v križu me trga — je odgovoril cesar. Paar se je nasmehnil in povedal cesarju, kaj je doživel pri dvornem kroju Janoušku. Namignil mu je, naj bi se tudi on zatekel k iznajdljivemu kroju Francu Jožefu, ki takoj zapovedal, naj pride Janoušek s flanelasto krpo in likalnikom k njemu. In čez pol ure so videle stene starega dvorca zanimiv prizor. Češki krojač Janoušek je navdušeno likal hrbet starega avstrijskega cesarja. In polkan Franc Jožef je potem lahko že 9 let dočakal vzravnati sedel na avstrijskem prestolu.

Odstopivši zunanjji minister mankinške vlade dr. Wang, ki so ga studentje napadli in težko ranili.

Novi kitajski zunanjji minister dr. Sze, ki je bil doslej poslanik v Londonu.

120 jezikov v Evropi

V Evropi se govori 120 jezikov in od teh jih odpade samo na Rusijo 83. Kar se teče razširjenost, je na prvem mestu nemščina, ki jo govori v Evropi nad 90 milijonov ljudi, angleščino govorj 47 milijonov ljudi, italijančino 40 milijonov, francoščino 39 milijonov, poljščino 23 milijonov, španččino 16 milijonov, holandsčino 11 milijonov, madžarsčino 10 milijonov itd.

Izmed 83 jezikov, ki jih govore na širini ruski zemlji živeči ljudje, prevladuje po svojem pomenu samo 19 jezikov, ki govori vsakega najmanj 5 milijonov ljudi. Od ostalih 37 jezikov v Rusiji ima vsak izpod en milijon pripadnikov. 27 jezikov govore manjše narodnostne skupine okrog po 100.000 ljudi. V Dagestanu na severnem Kavkazu je celo vas, ki šteje nekaj sto prebivalcev in ima svoj poseben, sosedom nerazumljiv jezik.

Franc Jožef in češki krojač

H. krojač Janoušku na Dunaju je prišel nekega dne generalni adjutant cesarja Francu Jožefu grof Paar pomerjat novo uniformo. Ko je oblekel paradno blizu, je bolestno zastokal in se začel zvijati. — Putnika je brž pojasnil mojstru Janoušku. — Ekscelence, proti temu pa poznam imenitno sredstvo. Dovolite, da vas malo polikam. — Kako se pa to npravi? — ga je vprašal grof začuden. Mojster Janoušek je prinesel flanelasto krpo in vroč likalnik. Grof se je pripognil. Janoušek mu je položil krpo na kriz in nekaj minut ga je navdušeno likal. Ko se je grof zravnal, ni bilo zbolečinah v krizi duha ne sluh.

Cez nekaj mesecov je stopil nekega jutra grof Paar v kabinet starega cesarja. Franc Jožef je bil siten in zaspan.

Z velikih francoskih manevrov francoske ar made. Od leve na desno: general Claude, general Weygand ministra Maginot in Dumont in general Mac Arthur.

Mutec izpregovoril

V ameriškem mestu Hušu se je pritočilo, da je mutec pred oltarjem, kamor je bil stopil s svojo izvoljenko, ne-nadoma izpregovoril. Gre za lekarjanjevega sina Palmerstona, ki je kot 6 letni deček nenadoma izgubil dar govora, ker si je bil močno pretresel možgane. Navzlic temu se je pa seznanil s prodajalko v lekarji svojega očeta, s katero se je sporazumevalo vismeno in s poročilo kreneti. Imela sta se rada in končno sta sklenila poročiti se. Starši so bili s tem zadovoljni in za poroko je bilo že vse pripravljeno. Zaravnica sta odšla v cerkev in stopila pred oltar, kjer je pa ženin naenkrat izpregovoril.

Duhovnik je vprašal ženino, če hoče vzeti svojo izvoljenko, ji ostati vse življenje zvest itd. In ženin je naenkrat odgovoril »da!«. Lahko si mislimo nevestino presenečenje, ki je pa bilo seveda zelo prijetno. Načolj je pa starši ženin sam, ki je začel od vesela na ves glas kričati, da je izpregovoril in ves zbegnil je planil iz cerkve. Vsi so mislili, da se mu je zmenalo in skočili so za njim, da bi ga priveli. Komaj so ga pomirili, takoj je bil od vesela razburjen. Na svatvo je bil pa pozabil in šele ko se je pomiril, sta odšla z nevesto nazaj v cerkev, kjer so se poročni obredi nadaljevali.

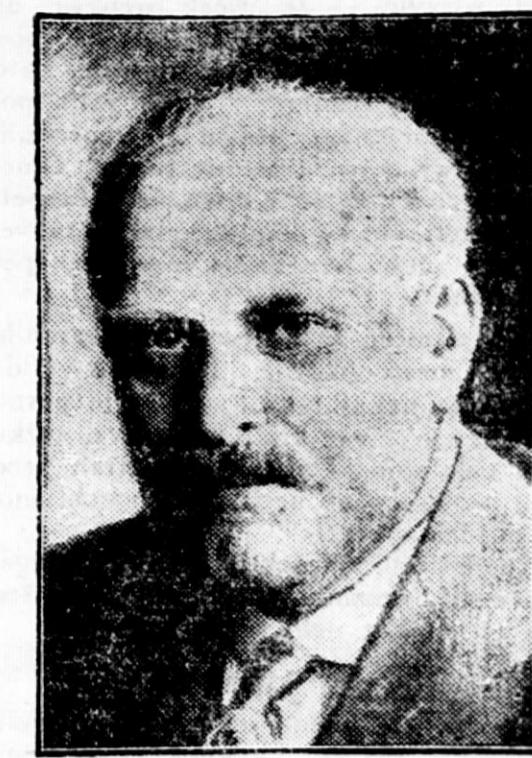
V Wilkinsovi podmornici

V Stockholm se je vrnil s Spitzbergov znani filmski fotograf John Dored, ki se je nekaj časa vozil z »Nauhluš« proti severnemu tečaju. Švedskim novinarjem je pravil o življenju v podmornici. Krasni so bili prizori, ko je posadka gledala nad seboj ogromne ledene gore. Reflektorji so jih obsevali in leskali so se v mavričnih barvah. Podmornica se je trikrat pogreznila pod ledeno skorjo. In dvakrat se je vožnje pod ledom udeležil Dored. Enkrat je postal na ledeni gori, da je mogel podmornico fotografirati od zunaj. Drugi dan se je dvignila podmornica na nasprotni strani nad led in se vrnila, da je sprejela na krov strega in še enega člena ekspedicije.

Mraz na ledeni gori je bil pa vendar še prijetnejši od življenja v podmornici. Tudi tam je bilo zelo hladno, saj je kolesasta temperatura med 4 stopinje nad ničlo in 2 stopinji pod ničlo. Še hujša je pa bila vlaga, ki je ni bilo mogoče preprečiti. S sten je neprestano kopal, povsod je bilo mnogo nesnage in strašno je smrdelo. Po več dneh se nihče ni sklek. Za stole v podmornici sploh ni bilo prostora in posadka na krov strega in še enega člena ekspedicije.

Podmornico je izumil v prvotni obliki Holandec Drebber že v 17. stoletju, izpopolnil so jo pa Francoz Papin, Američan Bushnel ter Anglež Foulton in Day. Končno obliko ji je dal Nemec Bauer. Toda vse to je bilo še premalo, kajti podmornica je morala sicer dihati skozi usnjeno cev, močno iz vode, ni pa mogla gledati. Oči jih je dal šele Howard s svojim periskopom. To je premična cev, opremljena s celim sistemom leč in zrcal, s pomočjo katerih vidi posadka podmornice vse, kar se godi na vodi, čeprav pluje podmornica pod vodo.

da post blagodejno vpliva na organizem in da človeku nekoliko podaja življenje vsaj v onih primerih, ko bi si ga s preobimom uživanjem jedačem in pijača skrajšal, toda to nima s pomlaganjem nicespraviti. To je bolj odpor proti starosti, kakor povratek v mladost.

Sir Josiah Stamp, ravnatelj Angleške banke, je prihajal v poštev za morebitnega naslednika guvernerja Montagu Normana.

Izumitelj periskopa umrl

V svoji vili v Londonu je umrl te dni sir Howard Grubb, ki ga označujejo londonski listi za izumitelja podmornice. Grubb pa ni izumil podmornice same, temveč nekaj, kar je še važnejše, namreč njene oči. Izumil je periskop, brez katerega je podmornica kakor ptica brez peruti. Dotlej je bila podmornica slepa in torej ni mogla igrati v vojni takoj velike vloge kakor zdaj, ko ima oči, s katerimi vidi na vse strani.

Podmornico je izumil v prvotni obliki Holandec Drebber že v 17. stoletju, izpopolnil so jo pa Francoz Papin, Američan Bushnel ter Anglež Foulton in Day. Končno obliko ji je dal Nemec Bauer. Toda vse to je bilo še premalo, kajti podmornica je morala sicer dihati skozi usnjeno cev, močno iz vode, ni pa mogla gledati. Oči jih je dal šele Howard s svojim periskopom. To je premična cev, opremljena s celim sistemom leč in zrcal, s pomočjo katerih vidi posadka podmornice vse, kar se godi na vodi, čeprav pluje podmornica pod vodo.

Letna rezidenca ministrskega predsednika Laval. — Laval ima na svojem posestvu 50 krav in vse premovane. Kadar je na počitnicah, ne počiva, temveč nadzoruje delo na polju. — V ovalu Laval s svojim psičkom Jackyjem.

Gladovanje in dolgot življenja

Profesor Child iz Chicaga je nopravil zanimiv poskus. Vzel je dve skupini črvov, ki se navadno razmnožujejo nespolno potom deljenja. Eno skupino je krmil normalno, rastla je in se razmnoževala ob določenem času. Drugo pa pustil gladovati, dokler niso postali črvi majhni, potem jih je krmil, dokler niso zopet dobili svoje normalne velikosti, potem jih je pa zopet pustil gladovati itd. Tako so ostali črvi v določenih mejah velikosti, dokler je šla druga skupina skozi 12 potokov v normalnem razvoju. Črvi, ki so vedno polovico časa gladovali, se niso nikoli razmnožili, ostali so vedno enaki brez kakršnihkoli znakov počasnega staranja. Kadar so se povečali, so bili tako stari, kakor navadni črvi iste velikosti, kadar so se pa skrčili, so bili mladi kakor običajni mladi črvi.

Ta poskus se ni ponovil na drugih vrstah črvov, lahko pa domnevamo, da bi se posrečil pri vseh organizmih, ki žive iz sebe in ohranjujo pravilno proporcijo svojih tkiv. Tako bi morda biti tudi pri najvišjih vrstah mrčesa v času njegove rasti. Žal pa ni temu tako pri višjih živalih. Ni izključeno,

Periskop se lahko obrača na vse strani in tako vidijo v podmornici vse obzorne. Šele s periskopom je dobila podmornica svoj pomem.

Francoski finančni minister Flandin

Ubogljiva žena.

Emile Gaborian:

50

Dampirji v elemesta

Roman

Pomirite se, gospod, — je dejal, — če sem si drznil priti k vam, me vedojo važne trgovske zadouve.

Poluči se je globoko oddahnil kot človek, ki se mu je odvalil težak kamen od srca.

— V tem primeru izvolute sestri, gospod, naš gospod mora priti vsak čas. In obrnil se je k nepremično stojčim očencem, rekoč:

— Za danes bo dovolj, le urno se izgubite!

Dečki si niso dali dvakrat reči in dvorana je bila v hipu prazna.

— Vaš poklic je pa naporen, gospod, — je pripomnil oče Tantaine, ko sta ostala z učiteljem glasbe sama. — Učiti glasbe tako malte otroke mora biti zelo težko.

Poluči je skomignil z rameni.

— Da, to je zelo težko, — je pritrđil. — Gospod mi privede vsak hip drugačja otroka, a jaz mu moram všeprati pamet v glavo. Oh, to je težak poček, gospod, toda kaj hočemo, ko pa mora človek jesti.

Gospod je imobilnik in prisluhnil.

— Gospod že gre... poznam ga po hoji, — je dejal. — Če hočete govoriti z njim, pojdi dol, kajti gospod se bojni stopnic in nikoli ne pride gori.

XXII.

Mož, ki ga je nazival Poluči »gospode in ki se je pisal Perpignan, je zelo debel, h kapiagnjen človeček, zelo rdeč, nešramnih ust in ciničnega pogleda. Navadno je še preveč nališpan in kdor ga vidi, bi prisegel, da je baš ukral del neke iz izložbenega okna prstane in verižice.

Če je bil Poluči v zadregi, ko je zagledal bivšega eksekutorja, ni bil njegov gospod mč manj neprjetno presečen in sicer po pravici, ker je dobro vedel, da je oče Tantaine desna roka lastnika posredovalnice na rue Montorgueil.

— Gromska strela! — je zamrmrjal sam pri sebi, — ti ljudje so se pa res potrudili, da bi prišli tajni mojega podjetja do dna; gotovo imajo tehtne razlage. Ne smem se vdati.

In smeje, da bi skril svoje presenečenje, je podal očetu Tantaineu roko.

— Veseli me, gospod, da vas vidim, — je dejal prijazno. — Da, prav zares me veseli. Veselilo me bo tudi, če bom mogel kaj storiti za vas. Saj se ne motim, če trdim, da prihajate s pršnjo.

— Oh! — je protestiral Tantaine, — malenkost me je privedla k vam. — Tem slabš! Tem slabš!... Gospoda Mascarota imam rad.

Vstal je, prikel Tantaina pod roko in čeprav je na tihem preklimal ves svet z njim vred, je pripomnil smreje.

— Radi bi z menoj govorili med štirimi očmi, kaj ne? Dobro Pojdiva torej v moj kabinet.

Perpignanov kabinet ni zaslužil tega imena. Soba je bila prazna, zanemarjena. Trije stoli okrog mize iz mehkega lesa in polica, na kateri so bili zloženi nekakšni papirji, to je bilo vse pohtiščo.

Cim sta sedla, sta se spogledala, da bi uganila tajne misli drug drugega.

Prvi je izpregovoril Perpignan.

— Vi ste torej že slišali o mojem malem podjetju? — je začel.

— Da... Čisto slučajno! — je odgovoril oče Tantaine malomarno. — Če bega človek po mestu, zve marsikaj. Tako na primer vem dobro, da je bilo tu ukrenjeno vse postrebno, da vas ne bo nihče presenetil.

— Tristo vragov! — je pomislil Perpignan. — Ti ljudje nekaj vedo.

Glasno je pa nadaljeval:

— Najbolje je, če ima človek čisto vest. Tako je s to rečjo tudi pri meni. Meni ni treba ničesar skrivati. Videli ste moj dom, kako sodite o njem?

— Zdi se mi, da dobro nese... Koliko imate učencev? — je vprašal nedolžno.

— Strideset do petdeset.

— Oho! Kdo bi si mislil, da jih imate toliko! In... koliko zahtevate od vsakega za en večer?

Vprašanje je bilo tako nediskretno, da bivši kuhan je bil odgovoriti narančnost.

— Kakor je.

— Povejte vsaj, koliko zahtevate povprečno.

— Recimo po tri franke.

Bivši sodni eksekutor je delal takoj nedolžen obraz, da mu res ni bilo mogoče prisoditi nobene zahrbtne misli.

— Recimo torej tri franke, — je ponovil za Perpignanom. — In če računamo, da imate samo štirideset dečkov, spravite vsak dan v žep sto dvajset frankov, kar je že lep denar.

Bivši kuhan je zadrtel.

Tantaine, ki je to opazil, je pripomnil:

— O, nočem vam ničesar očitati. Namen posvečuje sredstva, kajne? Lagal bi pa, če bi trdil, da je javno mnenje na vaši strani. Med name rečemo, škodujejo vam »Sodne Novine«. Opozorile so javnost na čudno ravnanje nekaterih vaših kolegov z dečki. Ali niste slučajno slišali o enem izmed njih, ki je privezoval otroke k železni postelji in jih pustil tako poldrugi dan ali celo dva dni? Kakšna kazan ga je doletela?

Perpignan, ki mu je postajalo slabš, je vstal in vprašal z drhtečim glasom:

— Ali hočete, da vas tudi jaz nekaj vprašam?

— O, prosim!

— Povem vam, da so eksedice, na katere ne gremo sami. Če si upa kdo priti k meni in mi zabrusiti take reči v obraz, kakor ste storili vi, mora biti malo mlajši in močnejši od vas. Če je človeku kaj do njegove kože, je zelo nepreviden, če prestopi prag hiše, kaščna je tale...

— Ah, bože moj, kaj bi se mi da moglo zgoditi?

Perpignan ni odgovoril. Njegov spačeni obraz, s krvijo zalite oči in bleda ustnice so pricale o strašni jezi, ki spraviše tako preudarnega človeka v ravnotežja. Segel je z desnico v notranjih žep in videti je bilo, da je nekaj krčevito stisnil. Toda dobrodrušni Tantaine je budno pazil na vsako njevo kretinja. Čim je segel Perpignan v žep, se je starec vzvrajal in planjal nanj.

Bivši kuhan je bil sicer izredno močan, toda ko ga je zadel Tantaineva raka, so noge pod njim k'eone in opotekel se je.

Vendar je pa poskusil vzvratiti se, toda zamaš. Borba je bila kratka, trajala ni niti štiri sekunde. Tantaine je osta' zmagovalec.

— Ah, ti si hotel rabiti mož? — je zakričal na Perpignana, ki je težko lojal sapo. — Hotel si navaliti z nožem na ubogega starca, ki ti ni storil nič žalega?... Kaj misliš, da sem tako naven, da bi si upal v tvoj brlog, ne da bi poskrbel za svojo varnost?

— Pripravljam sem, kakor vidiš... Kar vrzi proč ta svoj nožiček.

Bivši kuhan je kar zazidal od presečenja. Bil je poražen, tarča posmehovanja! Ni se spominjal, da bi bil že kdaj doživel tako poniranje.

— Kaj hočemo, če ni človek močnejši, mora ubogati, — je zamrmrjal srdito.

— Res je. Toda na to bi bil moral misliti takoj v začetku.

— Izgubil sem bil glavo. Grozili ste mi, mislil sem, da boste kaj zahtevali od mene...

— Motiš se. Primašam ti morda si-jajno novico.

— Čemu torej toliko ovinkov?

Oče Tantaine je zamašnil z roko in odgovoril:

— Ker sem ti hotel prej dokazati, da pripadaš Mascarotu mnogo boj nege tvoji ubogi učenci tebi. Oni so tvoji sužnji, ti si pa njegov suženj. Ima te v rokah, dragi moj. Samo gani se, pa te zmečka kot jače. Znani so mu vsi tvoji grehi in vse tvoje lo povščine lahko dokaže.

Bivši kuhan je povesil glavo in priponmil:

— Ta vaš Mascarot je hudič, a hudič človek ne more klubovati.

— To je pametna beseda. Takega sem te hotel imeti. Zdaj se lahko pomenva kaj prijatelja. Pozabivša, kaj se je prav kar zgodilo, in začniva od kraja. Že več dni zasledujete neko Karolino Schimel.

Anekdoti slavnih

O slavnih možih kroži nebroj anekdot, manj znane so pa anekdoti, ki jih pripovedujejo slavnim možem sami. Najomenimo nekaj takih anekdot.

Herbert Hoover

prezident Zedinjenih držav, je pripovedoval nekoč tolle anekdot: Med svetovno vojno sem bil notranji komesar prehrane zasedenega ozemlja v Belgiji in kot tak skoraj neprestano na potovanju med Brusljem in Londonom. Vožnja je bila neverna, kajti v Rokavskem prelivu je bilo vse polno min. Motorni čolni so vozili po ovinkih in vožnja je trajala navadno ves dan. Ponoči smo se vkrcali, zgodaj zjutraj smo zapustili pristanišče, obevali smo na morju, zvečer smo pa pristali. Zadnja moja vožnja je bila v začetku l. 1917 tik pred vojno napovedovala Amerike. Kakor običajno sem dejal natakarju, naj mi da račun za zanjrek v obed, če da ga zvečer povrnam.

Toda natakarju to ni bilo po volji.

Bil je v zadregi, nekaj časa je mrmljal nekaj pod nos, slednjic je pa spravil iz sebe: »Ker lahko vsak hip zletimo v zrak, bi mi bilo najljubše, če plačate vse sproti.«

Rumunska kraljica Marija

je pripovedovala nekemu novinarju naslednjo anekdot: Kot deklece sem bil v Angliji v institutu. Vojvoda Waleski, ki je bil takrat še deček, je povabil vsako leto za svoj god gojenec tega instituta v Buckinghamški palačo. Drugi dan sem slišala očeta, ki je vprašal svojega sinčka: »Ali je govoril s teboj vojvoda Waleski?« — Kako ne, — je odgovoril deček ponosno. — »Kaj ti je pa dejal? Ali si si zapomnil, če vprašal oče radovedno. — Sveda sem si, se je pobahel sinček. — Stopil mi je na nogo in dejal je »pardon.«

Aristide Briand

rad pripoveduje o Lloyd Georgeu anekdotu, ki se je odigrala v hotelu Crillon na trgu Concorde, kjer sta se državnik med mirovnimi pogajanjimi sestajala. Lloyd George je branil večinoma nemške interese. Po eni takih debat sva se skupaj odpeljala iz hotela z avtomobilom, — pripoveduje Briand. Komaj je pa avtomobil krenil od hotela, je zašel v veliko množico ljudi pred strassburškim spomenikom in ni mogel naprej.

— Žalost me obide vedno, kadar zagledam ta spomenik, — je dejal Lloyd George, ker nehotje pomislil, da bom prihodnjih 20 let v Berlinu postavljal strassburške spomenike.

— Kar je pa tem bolj žalostno, — sem odgovoril, — kajti Nemci bodo morali postavljati spomenike tudi za vse kolonije, ki jih je dobila Anglija.

Lloyd George

pa pripoveduje anekdot o Aristidu Briandu. Ko sem se prvič pogajal z Briandom in se je on vracal v Pariz, se je poslovil na Briandovo v mojem imenu. Prav rad, je odgovoril Briand, samo ne vem, katero. Vašo soprogovo seveda, sem dejal. Mar niste ozemljeni? Med nama rečeno, mi je pomežnikl Briand, vam moram izdati tajno. Svojo karierno sem začel kot socialist in ostal sem zvest principu kolektivnosti.

Reinhard Forster

je bil predstavljen Frideriku Velikemu in vzkliknil je: — Govoril sem že s temi kralji, s tremi divjimi in dvema krotkima, toda na takega, kakor je Vase Veličanstvo, še nisem naletel.

— Tale Forster je zelo učen mož, — je dejal kralj pozneje svojemu ministru, — obenem pa strašno surov dečko.

Radioprogram

Nedelja, 4. oktobra.

9.30: Prenos cerkvene glasbe; 10.30: M. Humeck: Nekaj o vsakdanjem kruhu; 11: Salonski kvintet; 12: Porocila, plošče; 15.15: Pražnične ure, gdje Lebarjeva; 15.45: Slovenske narodne salonske kvintete pojejo gdje St. Korenčan in gg. Likovič in Goštčič; 16.45: Thoma »Lokalna železnica«, veleigra (Šentjakobski gledališki oder); 20: Pojoda žoga, izvaja prof. Noč; 20.45: Citre solo, g. Mezgolits; 21.30: Salonski kvintet; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 5. oktobra.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Salonski kvintet; 18.30: Jože Premrov: Med brati in sestrami v Westfalu; 19: Prof. Pengov: Polipeptidi; 19.30: Higijenska ura: Dr. Petrič: Še o tuberkulozi; 20: opera »Tristan in Izolda« (plošče); 21: Salonski kvintet; 22: Čas, poročila, napoved programa za naslednji dan.

Torek, 6. oktobra.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Salonski kvintet; 18: Plošče; 18.30: Dr. Fr. Veber: Etika in sociologija evangelijev; 19: Dr. Ivan Gračenauer: Nemčina; 19.30: Prenos operе z Dunaja; 22.30: Čas in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Sreda, 7. oktobra.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Salonski kvintet; 19.30: P. dr. Roman Tominec: Jean Jaques Rousseau; 19: Dr. Nikola Preobraženski: Ruščina; 20: Zabavno čitvo; 20.30: Prenos iz Zagreba; 22.30: Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

V gostilni.

— Čarite, natakar, že celo uro potrežljivo čakam na zrezek.

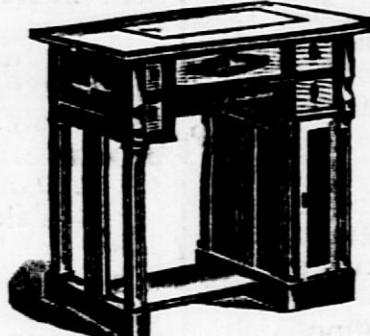
— Vem, gospod. O, da bi le bili vsi gostje taki, kot ste vi!

Lovske puške

Robert, browning pištote, pištote za strašenje psov, lovski in ribiske potrebuščine ima vedno v zalogi
F. K. KAISER, duškar.
Ljubljana. Kongresni trg štev. 9

Od dobrega najboljše je le
,Adler' - ,Gritzner'
ŠIVALNI STROJ in KOLO

Elegantna izvedba!

Najboljši material!
Najnižje cene! — Večletno jamstvo! — Ugodna mesečna odpplačila!

Jos. Petelinc, Ljubljana
za vodo.

Telefon 2913. Ček. rač. 12.005.

Specijalni entel oblek in volar
francoski sistem pri
Matek & Mikeš, Ljubljana

(poleg hotela Štrukelj)

»BREDA« žepni robci 10. Din 2.—. — Namodernejše vezenje zaves, pregrinjal in perila.

Indelujejo se najnoviji modeli otroških vozilkov, razna najnovješja izvozna, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. Najnižje cene. Cenik franko.

»TRIBUNA« F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozilkov, Ljubljana, Karlovška cesta 4.

OČARINJENJE

vseh uvoznih in izvoznih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi.

RAJKO TURK

carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). — Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Najboljši brnski blagovi

Zajamčeno čistovalenje
moške in damske blagove

zadnjih novosti za
jesensko in zimsko sezijo

razpolju starorenomirana zaloge tvornice suknja

SIEGEL - IMHOF, BRNO

Palačko tř. 12, Češkoslovaška.

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najboljša izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorec zastonj in poštinsko prosto.

Strojepisni pouk

dnevni in večerni tečaji. Učna ura 4 Din. Vpisovanje vsak dan. — Christofov učni zavod Ljubljana. Domobraska c. 7. 7221

SLIKE ZA LEGITIMACIJE

Izvršuje najhitreje

to. Anton Mancini
Rožna dolina pri Ljubljani.
podružnica: Jesenice na Gor.

500 DINARJEV TEDENSKO
plačamo zgovornim osebam s številnim poznanjem! Persons, Ljubljana, Poštni predel 307. — Znamko za odgovor! 86/L

Najboljše violine

strune, citre, tamburice, kitare, telovadni rogori ter splon vse glasbeno orodje v velikanski izbiri.

ALFONZ BREZNICK,

zapriseženi strokovnjak

Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 7

1000 Din plačam

ako Vam »RADIO BALZAM« ne odstrani: kurjih očes, bradavic, trde kože, bul itd.

Petnajst let sem trpeла na trdi koži. Vse sem brezuspešno poskusila. Dva lončka »RADIO BALZAMA« sta me popolnoma ozdrivila. Hvala Vam, Vsakemu priporočam.

Zinka Dralca, Ljubljana, Gospovska cesta štev. 10.

Zahtevajte povsod samo »RADIO BALZAM«!

Po pošti: 1 lonček 10 Din (predplačilo). Povzetje 18 Din, dva 28 Din, tri 38 Din, pošuje:

R. COTIČ, LJUBLJANA VII.,
Kamniška ulica 10 a (Janševa).

Vsak dan večje dobitke

izžrebavajo v drž. razredni loteriji. Nekaj sreč je še na razpolago. Kdo hoče poizkusiti svojo srečo, naj si kupi srečko čim prej! — Dobite jih tudi v vseh podružnicah. »Jutra«.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Na znanje cenj. odjemalcem

da se vsled padca vrednosti angleškega funta prodaja blago angleškega izvora za 25 % ceneje, in sicer:

Angleški štofi za moške oblike prej . . . m Din 295. — sedaj m Din 228.—

Angleški poplini za perilo v vseh barvah prej m Din 24. — sedaj m Din 18.—

Angleška flanela, enobarv., v vseh barv. prej m Din 12. — sedaj m Din 9.—

Angleški štofi za moške suknje prej . . . m Din 360. — sedaj m Din 270.—

COMMERCCE d. d., Tavčarjeva ulica št. 2, I. nadstr.

Vsa pleskarska in soboslikarska dela izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo.

J. HLEBŠ

družba z o. z.

pleskarstvo in soboslikarstvo Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

ŽIMO

za modroce od najcenejše do najcenejše po tovarniških cenah

prodaja

RUDOLF SEVER, Ljubljana, Marijin trg štev. 2

URE POPRAVLJA

renovira — večletno jamstvo — Fran Korošec, urar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 55/1, vhod Vidovdanska cesta št. 1.

Klavirji!

pianini

Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Petrof, Hözli, Stingl original, ki so nesporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenev in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Aleksandrova cesta št. 7 (vogal Beethovenove ulice)

Najcenejša posojevalnica.

Lovske puške

Robert, browning pištote, pištote za strašenje psov, lovski in ribiske potrebuščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, duškar.

Ljubljana. Kongresni trg štev. 9

Od dobrega najboljše je le

,Adler' - ,Gritzner'
ŠIVALNI STROJ in KOLO

Elegantna izvedba!

Najboljši material!

Najnižje cene! — Večletno jamstvo! — Ugodna mesečna odpplačila!

Jos. Petelinc, Ljubljana
za vodo.

Telefon 2913. Ček. rač. 12.005.

Specijalni entel oblek in volar
francoski sistem pri
Matek & Mikeš, Ljubljana

(poleg hotela Štrukelj)

»BREDA« žepni robci 10. Din 2.—. — Namodernejše vezenje zaves, pregrinjal in perila.

Hranilnica dravske banovine

prej Kranjska hranilnica

Ljubljana

Knafljeva ul. 9

Obrestuje vloge po najvišji obrestni meri

Najvarnejša naložba denarja, ker jamči za vse vloge
Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in vso
davčno močjo.

Din 42

Gorki iz himalaške tkanine

Za jesen

Ant. Krisper, Mestni trg 26
Stritarjeva ulica 3

Din 38

Gorki iz himalaške tkanine

Din 135

Kombinirani ali gladki

Din 140

Iz šuboksja, posebno močni za štrpac

Din 110

Iz rjave ali črne močne kravine za delavce

Din 135

Kombinirani ali gladki črni ali rjavi

Din 140

Črni ali rjavi za vsakdanjo nošo

Din 25

Iz črnega boksa srednje veliki

Din 150

Črni ali rjavi za vsakdanjo nošo

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica štev. 50 (v lastnem poslopu)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predužni in krediti vseh vrste, ekskompt in inkaso menic ter nakažila v tu- in inozemstvo safe - deposita

ltd. ltd. ltd.

Brzojavke: Kredit, Ljubljana.

— Telefon

št. 2040. 2457. 2548. Interurban 2706. 2806.